Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 38 (16261) | 1983 оной февралиин 15, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани боложо, ажахын ба соёлой байгуулалтын, мүн гадаадын политикын хэдэ хэдэн асуудалнуудые хаража үзэһэн байгаа.

Ороной Экономическа ба социальна хүгжэлтын асуудалнуудаар министерствэнүүд болон албан зургаануудта; түбэй бусад эмхинүүдтэ КПСС-эй XXVI съездын делегадуудай оруулһан дурадхалнуудые, ажаглалтануудые бэелүүлгэдэ хабаатай хүдэлмэри тухай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихоновэй хэһэн мэдээсэл шагнагдаба.

Заседани дээрэ тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, съездын делегадуудай оруулһан дурадхалнуудай диилэнхи хубинь табан жэлэй ба жэл жэлнүүдэй түсэбүүд дотор хараалагдаһан даабаринуудта, мүн КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнууд дотор бэелүүлэгдэһэн байна.

СССР-эй правительство, министерствэнүүд болон албан зургаанууд партиин съездын табиһан бусад хэдэ хэдэн асари ехэ ажахын зорилгонуудые шиидхэхэ талаар шухала хэмжээ ябуулгануудые зохёон абаһан байна. Экономико хүтэлбэрилгые һайжаруулха, эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые арадай ажахыда нэбтэрүүлхэ хэрэгые хурдадхаха, хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангалгада хабаатай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ республиканудай, хизаарнууд болон областьнуудай үүргые дээшэлүүлхэ болон бусад зорилгонууд тэдэнэй тоодо ороно.

1941 — 1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын памятнигые Москвадахи Поклонно хада дээрэ табиха тухай асуудалые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро хаража үзөө. Илалтын памятник болон Алдар Солын залтай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай музейн проект тухай дурадхал һайшаагдаба.

Афганистанай сэрэгэй делегациин хании ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэжэ хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд, ДРА-гай национальна оборонын министр генерал-лейтенант А. Кадыртай хөөрэлдөөнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр Д. Ф. Устинов заседани дээрэ мэдээсэбэ.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай экономическа ба эрдэм, техникын харилсаа холбоое саашадань гүнзэгырүүлэн һайжаруулгада хабаатай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

АЖАҺУУДАЛАЙ ЭРИЛТЭ ҺАЙНААР ХАНГАХА

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албание шадань хүгжөөлгэ гүрэн түрын удха шанартай хэрэг гэжэ КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд дотор онсо заагдаһан байна. Ушар иимэһээ КПСС-эй ЦК-гай [illegible] (1982 он) Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй [illegible] сессиин баталан абаһан документнүүд дотор ажабайдалай хэм хэмжээе саашадань улам һайжаруулха, тэрэ тоодо хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые эрид һайжаруулха тухай тодорхой хэмжээ ябуулга хараалагдаһан байна. [illegible] Жэшээнь, зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн [illegible] процентээр, хүдөө нютагуудта — 7,6 процентээр [illegible] 1983 оной түсэбөөр хараалагдана. «Совет хүн зоной [illegible], тэрэнэй ажал хэрэг, һуудал байдал, [illegible] оюун бодолые хүгжөөхэ тухай оролдолго партиин программа тон шухала хараа шэглэл байһаар», — гэжэ [illegible] Ю. В. Андропов онсолон һэн.

Арбадахи табан жэлэй туршада РСФСР-эй, тэрэ тоодо Буряадай автономито республикын хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга горитойгоор хүгжэн ургаа. Жэшээнь, ганса үнгэрһэн жэлдэ 1981 онтой сасуулбал, республикымнай хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга 4,3 процентээр ургаа. [illegible]

[illegible]

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга хадаа [illegible] шэглэлтэй предприятиин, организаци, эмхи зургаануудай хэрэг байхаһаа гадна партийна, совет, ажахын болон олониитын бусад организацинуудай үдэр бүри һанаа табижа байха асуудал мүн. Хүн зоной эрилтэнүүдые һайнаар хангахаһаа шухала зорилго мүнөө үгы.

ҺАРА БҮРИ —70 МЕТР

Манай тоннельнэ 18-дахи отрядай коллектив СССР-эй 60 жэлэй ойн баярай һайндэртэ зорюулагдаһан мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадан, үнгэрһэн жэлэй даабарие болзорһоонь урид дүүргэжэ, жэлэй түсэбһөө гадуур 1,5 миллион түхэригэй барилга хээ һэн. КПСС-эй Буряадай обком, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум, Министрнүүдэй Совет, облсовпроф энэ туйлалтануудыемнай үндэрөөр сэгнэжэ, ойн баярай Хүндэлэлэй грамотаар шагнаа. Коллективнай байгша ондо үшөөл һайн үрэ дүн туйлаха зорилготой дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад, хаба шадалаа гамнангүйгөөр ажаллажа эхилбэ, — гэжэ тус отрядай начальник В. М. Янковский мэдүүлнэ.

Тоннельнэ 18-дахи отрядай коллектив, бүри 1975 ондо Хойто-Муяын баруун талада буужа, хүдэлмэришэдэй посёлок барижа эхилээ бэлэй. Мүнөө Тоннельнэ посёлок БАМ-ай томо, гоё һайхан посёлогуудай нэгэнинь болонхой. Эндэ хэдэн мянган хүн зон ажаһууна, ажаллана. Эдэнэр тоннель малтана, түмэр харгы, хүүргэнүүдые барина. Мүнөө Хойто-Муяын баруун талаһаа тоннель болон транспортно-дренажна штольни малтажа байнхай. Хоёр жэлэй саанахана ехэ үһатай хүрьһэн дайралдажа, тоннель малтаха хүдэлмэри зогсоохо ушартай болоогдоо һэн.

СССР-эй Транспортна барилгын министерствын, Ленинград, Москва, Новосибирск хотонуудай проектнэ институдуудай, «БАМтоннельстрой» гэжэ барилгын управлениин тоннельнэ 18-дахи отрядай мэргэжэлтэд хамтаран, хүрьһэнэй дундахи үһа бага болгохо онол арга бэдэржэ олоһон байна.

Хүрьһэнэй дундахи үһа бүлэжэ гаргаха бүтээсэ ехэтэй модо түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо бэлэй. Хоёр жэлэй туршада отрядай коллектив тон ехэ хэмжээнэй ажал хүдэлмэри хэжэ, хүрьһэнэй дундахи үһые сүм бүлэжэ гаргаа. Үнгэрһэн жэлэй июнь һарада транспортно-дренажна штольни малтаха хүдэлмэри дахинаа эхилээ. Харин үнгэрһэн жэлэй ноябрь һараһаа тоннель малтагдажа байнхай. В. Н. Савостенков, П. Ф. Турчинский гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд, штольни болон тоннелиин барилгада тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, даабаряа үлүүлнэ. П. Ф. Турчинскиин хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив һарадаа 67—70 метр штольни малтажа, хурдан түргэнөөр урагшаа дабшажа эхилбэ.

Залуу проходчик Н. А. Лупенкын хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив тоннель малталга дээрэ муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлажа байнхай. Эдэнэр проектээр хараалагдаһан технологиие зүбөөр сахин, оньһон түхеэрэлгэнүүдые миин байлгангүйгөөр ашаглажа, метр метрээр урагшаа дабшана. Түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор, һарадаа 20 метр тоннель малтаха даабаряа Н. А. Луценкын бригадын коллектив 38—40 метртэ хүргэжэ эхилээ юм. Байгша оной январь һарада тус бригадын гэшүүд 60 метр тоннель малтажа, бүри һайн үрэ дүн туйлаха арга боломжотой байһанаа хэрэг дээрэнь харуулжа шадаа.

— Бидэ үнгэрһэн жэлэй дүрбэдэхи кварталай даабари 217 процент дүүргэжэ, КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой, райгүйсэдкомой, Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа бэлэйбди. Коллективнай туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр социалис мүрысөөндэ хабаадалсаа.

Январиин даабари 152 процент дүүргэгдэө. Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабари болзорһоонь урид, июниин 20-до дүүргэжэ, Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн һайндэрые нэрэтэй солотойгоор угтахаар шиидэнхэйбди. — гэжэ В. М. Янковский мэдүүлнэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ГҮРБАН МЯНГАТАНАЙ ФЕРМЭДЭ

Партиин гэшүүн Тамара Николаевна Горновскаягай хүтэлбэрилдэг Мостовскойн һү һаалиин фермын коллектив Прибайкалиин район дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ онсо шалгаранхай юм. Тус фермэдэ үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр жэлдээ 3000 килограмм һүн абтаһан байна гэхэ гү, али һая наашадаа район дотор шье дуулдаагүй амжалта туйлагдаа.

«Прибайкальский» совхозой энэ фермын һаалишад нёдондо үнеэн бүриһөө 3033 килограмм һү һаажа, КПСС-эй Буряадай обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облсовпроф болон ВЛКСМ-эй обкомой ойн баярай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа бэлэй. Тинхэдэ фермые даагша коммунист Т. Н. Горновскаяда хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо һэн.

Ажалай тэмсэлдэ эрхимлэһэн фермын түрүү һаалишад Людмила Алексеевна Вязьмина, Наталья Давыдовна Пермякова гэгшэд нёдондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 3250—3280 килограмм һү абаа юм. Мүрысөөндэ шалгарһан энэ коллектив туйлаһан амжалтаяа арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол гурбадахи жэлдэ улам батадхаха хүсэлэнтэй ажаллана. Тодорхойлбол, үбэлэй һарануудта һү ехээр һаахаар социалис уялга абаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 1750 килограммһаа бага бэшэ һү абахаар зорилго хараалаа юм. Мүнөө фермын һаалишад хэлэһэндээ лаб хүрэхэ хүсэлэнтэй. Энэ коллективтэ ажалайнь журам наринаар сахигдахаһаа гадна хүдэлмэриинь үдэр бүхэнэй гурим хазагайруулагдангүй баримталагдана. Мүн һүрэг үнеэдынь һайн тэжээлээр хооллуулагдажа, һү шэмээ үдэр бүри дээшэлүүлнэ.

Үбэлэй үедэ һү ехээр һаахын түлөө тэмсэлдэ ороһон энэ коллектив мүнөө үнеэн бүхэндөө үдэртэ 8—9 тэжээлэй единицын хэмжээнэй хоол эдюулнэ. Малда үгтэхэ бүхы тэжээлынь, илангаяа үбһэ, һолоомонь хэршэгдэжэ жэжэлэгдээд, халуун ууралда дэбтээгдэһэнэй удаа талха тарянай зүйлтэй холигдоһоной гэхэ гү, али хүсэдөөр шанаржуулагдаһанай һүүлээр эдюулэгдэнэ. Һаалишад үнеэдтээ үдэртэ 4 килограмм үбһэ, 20 килограмм силос, нэгэ килограмм талха тарянай зүйл, һолоомо үгэдэг юм. Тинхэдэ һаагдаһан һүнэй литр бүхэндэ 500 грамм хүртэхөөр талха тарянай зүйл нэмэжэ эдюулнэ. Мүн дабһан, микро-бодосууд заабол үгтэдэг байха юм.

Энэ фермэдэ тусгаар депутадай бүлэг байгуулагданхай. Тэрээндэ арадай депутадуудай Таловкын сельскэ Соведэй депутадууд, совхозой ахамад зоотехник Л. В. Нечаев, тэжээлэй складые даагша А. И. Дружинин, врач Т. А. Каргапольцева, фермые даагша Т. Н. Горновская гэгшэд оролсонхой. Тэдэнэр һүнэй шанар, фермын болон һү тушаажа абадаг пунктын ариг сэбэрые, мүн тэжээл болон һү аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, хадагалха талаар хиналта, шалгалта хэжэ, ушарһан дутагдалнуудыень дары усадхахаар яаралтай хэмжээнүүдые абадаг байна. Гадна депутадай бүлэг һаалишадтай, үхэршэдтэй хөөрэлдөө үнгэргэжэ, зоотехническэ болон медицинын асуудалаар лекци эмхидхэдэг заншалтай.

Үбэлэй эдэ үдэрнүүдтэ Мостовскойн һү һаалиин фермын түрүү һаалишад Людмила Алексеевна Вязьмина, Наталья Давыдовна Пермякова, Антонина Степановна Шелкунова болон бусад үдэр бүхэндэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 10—11 килограмм һү һаажа амжаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлые эндэхи һаалишад урагшатайгаар эхилэнхэй. Фермын коллектив үнгэрһэн январь һарада үнеэн бүриһөө 253 килограмм һү һааһан байна. Тингэжэ һара соо 340 центнер һү үйлэдбэрилхэ түсэбөө 370 центнертэ хүргэһэн юм. Мүн энэ хугасаа соо гүрэндэ 210 центнер һү тушааха даабаряа 40 центнерээр үлүүлһэн байна.

С. ТЮЛЮКИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мостовскойн фермын һаалишад А. Васильева, Н. Пермякова, Г. Сизых, А. Шелкунова, фермые даагша Т. Горновская, Л Вязьмина.
А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

АРГА БОЛОМЖО ЕХЭ

«Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтая!» гэһэн уряа доро Онохойн модоной комбинадай коллектив урма зоригтойгоор хүдэлжэ байна. Тэрэнэй хүдэлмэриин урагшатайгаар ябажа байһые январь һарын дүнгүүд батадхан гэршэлнэ.

Комбинадайхид продукци худалдаха һарынгаа түсэбые 106 процент, нормативна сэбэр продукци гаргалгые 100 процент дүүргэһэн байна. Модо хюрөөдэхэ, зомгооһоор хэгдэһэн хабтагай ба мебель бүтээлгэдэ хэрэгтэй зүйлнүүдые гаргаха, монсогор модо түмэр замай вагонуудта тээжэ ябуулха хүдэлмэринүүдэй түсэб дүүргэгдэө.

Доодо 1-дэхи складай (начальнигынь Г. А. Балаганский) коллективэй ажалай амжалта һайн. Һарын туршада тус коллектив 19,2 мянган кубометр модо хюрөөдэжэ, түсэбөө холо үлүүлэн дүүргээ. Хабтагай хэдэг цех һарын туршада жэгдэ һайнаар хүдэлөө. Эндэ 6 мянган кубометр хабтагай гаргагдаһан байха юм.

Доодо 1-дэхи ба 2-дохи складуудта, зомгооһоор хабтагай хэдэг цехэй хүдэлмэрилэгшэд февраль һарын даабарие амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Тэдэнэр абаһан социалис уялгануудаа эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргэхэ арга боломжотой байһанаа мэдүүлнэ.

Ц. ЦЫБАНОВ.
Загарайн район.

БУЛТАНАЙ ОРОЛДОЛГООР

Улаан-Үдын шэлэй заводой коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбүүдые амжалтатай һайн дүүргэһэн юм. Тусхайлбал, түсэбһөө гадуур 148 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа, 38 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 439 мянган шэл амһарта гаргагдаа, тиигэжэ түсэбһөө гадуур 502 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулагдаһан байна.

Гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ В. А. Назаренкын хүтэлбэрилдэг шэл хайлуулдаг цехэй коллектив горитойхон хубитаяа оруулалсаһан юм. Энэ коллектив абаһан уялгануудаа холо үлүүлэн дүүргэнхэй. Жэшээнь, жэлэй түсэбһөө гадуур 45 мянган метр шэл гаргаха гэһэн уялгаяа 214 мянган метртэ хүргэжэ шадаа. Тингэжэ тус коллектив СССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдажа, завод соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлээ бэлэй. Ажалай журам, эмхидхэл һайнтай, эдэбхи үүсхэлээр түгэс коллективэй хүдэлмэриин ашаг үрэ үдэр бүри дээшэлжэ байдаг ха юм. Анхан шэл отологшод ажалай хуушан гуримаар хүдэлдэг байгаа. Нэгэ бүхэли коллектившье һаа, дотороо гэшүүдынь эрмэлзэл бодолоороо амяарланги байгша һэн. Гэшүүдэйнь диилэнхи олонхидой харюусалгаа мэдэрэн, оролдожо хүдэлхэдэ, хамтын хэрэгтэ оролсодог, даалгагдаһан хүдэлмэридөө харюусалгагүйгөөр хандадаг зон үшөөл бии байгаа. Тингэжэ үйлэдбэриин журам бүдүүлигээр эбдэдэг, коллектив хойшоо татагдадаг һэн. Һүүлэй үедэ бригадна подрядаар, нэгэ нарядаар хүдэлдэг болоһонһоонь хойшо энэ коллективэй ажал эрид һайжараа. «Булта — нэгэнэй түлөө, нэгэн — бултанай түлөө» гэһэн ёһо гуримаар хүдэлхэдэнь, коллектив дотор нүхэд ёһоной харилсаан батажаа, хүдэлмэришэдэй харюусалгаяа мэдэрэлгэ һайжараа, мүн, шухаланьажалайнь бүтээсэ 5,6 процентээр дээшэлээ юм. Теэд энээгээр туйлалтамнай хизаарлагдаагүй гэжэ һайн мэдэдэг шэл отологшод ажалайнгаа эмхидхэлые улам саашань нарижуулжа, ажалай бүтээсые үшөөшье дээшэлүүлхээр хараалнад. Мүнөө тэдэ түсэбтэ табан жэлэй тэг дундахи, гурбадахи жэлэй туршада бэелүүлхэ зорилгонуудаа хараалжа, социалис уялгануудые абанхай. Эдэ уялгануудаа сүм бэелүүлхын түлөө шэл отологшод жэлэй эхинһээ ажалайнгаа эршые һуладхангүй хүдэлжэ, январиин түсэб дүүргэбэ. Тингэжэ бултанай оролдолгоор арадай ажахын олон һалбаринуудта саг болзортоо сонхын шэл эльгээгдэнэ.

Ц. ЦЫРЕНДАШИЕВ.

МАЛАЙНЬ ТОО ОЛОШОРОО

Ахын районой ажахынуудай үйлэдбэриин түрүүшүүлэй суглаан болобо. Үнгэрөөшэ СССР Союзай 60 жэлэй ойн баярай жэлдэ районой ажалшадай хэр зэргэ хүдэлжэ гараһан, байгша ондо тэдэнэй урда ямар зорилгонуудай табигдажа байһан тухай элидхэл арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ц. Норбоев хээ.

1982 ондо район нютагайнгаа промышленность, хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар хараалһан түсэб, уялгануудаа бараг дүүргэжэ шадаа гэжэ тэмдэглэбэ. Гүрэндэ мяха, һү, нооһо худалдаха жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэө. Тиихэдэ ниитын малай тоо нилээд олошороо, ашаг шэмэнь горитойгоор дээшэлээ.

Ажахынуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ «Коммунизм» колхоз түрүүлжэ гараад, КПСС-эй райкомой, районно Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө. Тус ажахы мал ажалай продукци абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ, 100 эхэ хонин бүриһөө 84 хурьга, 100 гүүн бүриһөө 86 унага абажа түлжүүлээ. Гүрэндэ тушааһан үхэр бүхэнэйнь шэгнүүр дунда зэргээр 326 килограмм, хониной —42 килограмм болоо. Нютагайнь эрхэ байдалаар абажа харахада, муу бэшэ үрэ дүнгүүд туйлагдаһан байна.

Промышленна предприятинуудай дундаһаа Ахын лесхозой, барилга-заһабарилгын участогай, хэлхээ холбооной узелай, районой типографиин, гэр байрын-коммунальна управлениин коллективүүд шалгаржа гараа. Даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандан, ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалта туйлаһан хүнүүд дурсагдаһан коллективүүдтэ олон.

Ц. ЦЫБДЕНОВ.

ТАРЯАШАДАЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

ИВАНОВО. Пучежскэ районой ажахынуудта үбһэнэй косилкануудые, тракторай тармуурнуудые, бухалладаг түхеэрэлгэнүүдые зунай ажалда бэлдэжэ дүүргэбэ. Энэ агта плугууд болон культиваторнууд, сеялкэнүүд болон хуулгалгын бусад түхеэрэлгэнүүд болзорһоо урид заһабарилагдаһан байна. «Сельхозтехникын» отделениин тусхай шэглэлтэй мастерскойнуудай хүдэлмэришэд, мүн Пучежэй ба областиин түбэй предприятинуудта бүридхэгдэһэн бригаданууд механизаторнуудта ехэ туһаламжа үзүүлнэ.

ВОЛОГДА. Урдандаа машинын хоёр дахин ябадаг байһан газарта мүнөө нэгэл рейс хэгдэхэ — Череповецкэ агрохимигүүдэй торф зөөхэ талаар нэбтэрүүлһэн шэнэ зүмэнэй гол ашаг үрэнь иимэл даа. Тэрэнэй гол шэнжэнь тиимэшье орёо бэшэ. Ашаанай машинанууд торф миин лэ кузов соогоо бэшэ, харин контейнернүүдтэ ашаалжа зөөхэ байна. Областиин «Сельхозхими» нэгэдэлэй захилаар Вологдагай М. И. Калининай нэрэмжэтэ вагон заһабарилгын завод тэдэниие олоорнь бүтээн гаргажа эхилээ.

ЭЛИСТЭ. Республикын химижүүлгын станци тарилгын поли бүхэндэ зорюулагдаһан агрохимическэ картограммануудые Яшкульска, Приозерно болон Хальмагай бусад түбэй районуудай ажахынуудта үгэбэ. Хэды шэнээн үтэгжүүлгэнүүдые оруулхаб, газарай хүрьһэнэй хужарлигые зайсуулхаб, хаана ямар ургамалнуудые тарихаб гэһэн таарамжатай һайн дурадхалнуудые агротехнигүүд үгэхэ байна. Эдэ бүгэдэ Каспиин далайн баруун-хойто нютагуудай хэды гандадаг байгаашье һаань, тогтууритай һайн, үндэр баян ургаса хуряажа абахадань, таряашадта туһалха юм.

ПЕНЗЭ. Областиин таряашад ороо һото ургамалнуудай үндэр баян ургаса үгэдэг сортнуудай үрэһөөр тарилга хэхые бэлдэжэ байна. Энэ жэлдэ тэдэнэр тарилгын талмайнгаа табанай нэгэ шахуу хубида «кутулукская», «харьковская-2», «безен-чукская-139» сортын шэниисэ, «горизонт» сортын обёос, «неосыпающийся» сортын горох тарихые шиидэнхэй. Эдэ ургамалнуудай үрэһэн тарилгын шанарта хүргэгдэбэ.

ТАШКЕНТ. Областиин таряашадай минеральна болон нютагай үтэгжүүлгэнүүдые гамтай һайнаар хэрэглэхэдэнь, электронно-тоолон тодорхойлолгын машинанууд туһална. Тэдэнэй туһаламжаар Хүдөө ажахын агрохимическэ хангалгын Түбэй институдай Ташкентын филиалай эрдэмтэд хлопогой поли бүхэндэ хэды шэнээн үтэгжүүлгэ гаргаха байһанаа тодорхойлбо.

Энээнэй тула областиин ажахынуудта газарай ямар хүрьһэтэй байһые, хужарлигые, газарай гүн дундахи үһанай һаба һудалые, шэмэтэ зүйлнүүдэй, бодосуудай газарта хэр зэргэ байһыень наринаар шэнжэлээ.

Мүнөө үтэгжүүлгэнүүдые оруулха дурадхалнуудые эрдэмтэд республикынгаа бусад областьнуудта эльгээжэ байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэндэ хабарай тарилгада бэлэдхэл үргэнөөр хэгдэнэ бшуу.

АСТРАХАНЬ. Областиин агропромышленна нэгэдэлдэ үйлэдбэрие хүтэлбэрилгын һургуули хүдэлжэ захалба. Мүнөө колхозуудай түрүүлэгшэнэр, совхозуудай директорнүүд тэндэ һуралсана.

Дээдэ болон дунда һургуулитай 6 мянга шахуу мэргэжэлтэд областиин хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хүдэлдэг юм. Энэ табан жэлдэ мэргэжэлтэдые һурган бэлдэхэ талаар нэгэдэл дотор зохёогдоһон программын үндэһөөр тэдэниие хүтэлбэрилгын мүнөөнэй онол аргануудта һургахаар хараалагдана.

ГАЛИ (Абхазска АССР). Грузгоскомсельхозтехникын Гальска нэгэдэлэй мастерской соо заһагдаһан тракторнууд эрхим шанартай байһаараа шалгарна. Хабарай тарилгын хүдэлмэридэ хабаадуулагдахаар хараалагдаһан бүхы машинанууд, агрегадууд эндэ болзорһоо хоёр долоон хоногоор урид заһабарилагдажа табигдаба.

Грузиин механизаторнууд тарилгын ба газар элдүүрилгын бүхы машинануудые заһабарилха хүдэлмэреэ мартын 1 болотор дүүргэхэ уялга абаһан байна.

ОШ. Хүдөө ажахын авиациин самоледууд Урда Киргизэй полинууд дээрэ намар таригдаһан ургамалнуудта нэмэлтэ тэжээл оруулжа захалба. 94 мянган гектарай талмай дээрэ азотно үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Республикын авиаторнууд намарай ургамалнуудай талмай дээрэхи бүхы хүдэлмэреэ богони болзорто, хоёр долоон хоногой турша соо дүүргэхые шиидэбэ.

(ТАСС).

ЭРШЭТЭ АЖАЛ ЭКОНОМИЧЕСКА ҺУРАЛСАЛҺАА ЭХИТЭ

«Буряад үнэн» газетын «түхэреэн столой» дэргэдэ экономическа һуралсалай пропагандистнуудай уулзалга

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй табиһан коммунис байгуулалтын зорилгонууд экономическа һуралсалые партиин зүгһөө хүтэлбэрилгые һайжаруулха, оронойнгоо эзэн байха мэдэрэл, экономическа соёл болбосорол, ажалда коммунис ёһоор хандалгые совет эрхэтэн бүхэндэ хүмүүжүүлгэ эрилтэ табина.

Һаяшаг республикын экономическа һуралсалай пропагандистнарай, экономическа һуралсалай соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй болон эмхидхэлшэдэй семинар Улаан-Үдэдэ болобо. Һүүлээрнь пропагандистнууд үйлэдбэриин тус тус һалбаринуудтай зохилдуулан, хэдэн секцинүүдтэ хубааржа, һонирхолтой хөөрэлдөөгөө үргэлжүүлһэн байна.

Семинарта хабаадагшад «Буряад үнэн» газетын «түхэреэн столой» дэргэдэ сугларжа, экономикые эршэтэй хурдан хүгжэлтын замда гаргалгада, СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ, шэнэ хүниие бүрилдүүлэн хүмүүжүүлгэдэ ажалшадай экономическа һуралсал ба хүмүүжүүлгын үүргые дээшэлүүлхэ тухай һанамжануудаараа андалдаба. Энээн тухай доро хөөрэгдэнэ.

АЖАБАЙДАЛТАЙ ХОЛБООТОЙГООР

КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой секретарь, экономическа һуралсалай талаар районно соведэй түрүүлэгшэ В. Б. БОХИЕВ:

— Хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ, продукциин үнэ сэнгые хямдаруулгада экономическа һуралсал горитой нүлөө үзүүлдэг гэшэ.

СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгөөр манай район КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаһан байна. Мүн баһа манай районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз иимэ үндэр шагналда хоёрдохи жэлээ хүртэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ районой ажахынуудай гарзань 2 миллион 700 мянган түхэригөөр бага болохоор хүлеэгдэнэ. 1 центнер мяханай өөрынь үнэ сэн 1981 онойхитой сасуулбал, 325-һаа 276 түхэриг хүрэтэр бага болоо. 1 центнер орооһоной өөрынь үнэ сэн — 1, үбһэнэй — 2, һүнэй — 2, нооһоной 74 түхэригөөр доошолоо. Гүрэндэ тушаагдаһан эбэртэ мал бүхэнэй дунда эргын шэгнүүр 342 килограммда хүрөө гэхэ гү, али урда жэлэйхидэ орходоо, 30 килограммаар ехэ болобо. 1 хонинһоо хайшалагдаһан нооһоной шэгнүүр 100 грамм нэмээ. Үнеэн бүриһөө һаалганай һү һаалин эмэл хугасаада 200 килограммаар дээшэлжэ, 1888 килограммда хүрөө. Һүнэй 80 процентынь 1-дэхи сортоор тушаагдаба.

Адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ «Победа», «Дружба», «Еланский», XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд, Дзержинскиин нэрэмжэтэ, Охин-Булагай, Бэшүүрэй, Бодонгуудай совхозууд горитой хубитаяа оруулаа. Ажахынуудай хүтэлбэри, парткомуудай зүгһөө экономическа һуралсал тушаа анхарал хандуулдаг лэ газарта хүдэлмэриин дүнгүүдшье ехэнхи ушарта һайн байдаг гэшэ. Жэшээнь «Победа» колхоз республика соогоо экономическа һуралсалай ёһотой һургуули болонхой. Экономическа эрдэмэй кандидат Л. А. Смолинагай хүтэлбэри доро газар таряаланда нарядгүйгөөр хүдэлхэ гурим, чековэ гурим, үйлэдбэриие тус тус һалбаринуудта хубаарилан хүтэлбэрилгэ гэхэ мэтэ онол аргануud нэбтэрүүлэгдэжэ, ашаг үрэтэйгөө эли бодо харуулаа.

Малшадай экономическа һуралсалые зоотехник Р. А. Смолина хүтэлбэрилдэг байна. Теориин хажуугаар тэрэ үйлэдбэритэй холбоотой практическа даабаринуудые һаалишадта үгэдэг, ажалай журам, һүнэй шанар, социалис уялгануудые дүүргэлгэ тухай асуудалнуудые табидаг юм. Тэрэнэй хүтэлбэри доро һү һаалиин фермэнүүдтэ поточно-цеховэ гурим, бригадаар ажалаа эмхидхэхэ онол арга нэбтэрүүлэгдэнэ. Ажалые эмхидхэлгын болон түлбэриин шэнэ түхэл янзануудай ашаар продукциин өөрынь үнэ сэнгэй хямдаруулагдажа байһан тухай үйлэдбэриин тодорхой баримтанууд дээрэ пропагандист тоб байса харуулдаг гэшэ. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ «Победа» колхозой салин хүлэзшэй 14 процентээр нэмээд байхадань, ажалай бүтээсэ бүри 39 процентээр ургаа. Экономическа һуралсалые түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлгэтэй нягта холбожо ябуулһанай ашаар түрүүшүүлэйнгээ эгнээдэ жиирэй колхозник хүрэтэр булта алмаата, арьбалалтын һайн талые ойлгожо, тэжээлэй, түлишэ-түрхисын материалай килограмм бүхэниие, запчастьнуудые гамтайгаар хэрэглэхын түлөө тэмсэнэ.

Энэ «түхэреэн столой» дэргэдэхи уулзалгадаминай хабаадажа байһан Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой ахамад зоотехник З. И. Астрихинская экономическа һуралсалай эгээл эрхим пропагандистнуудай нэгэниинь болоно. Тэрэ «Химгадалга — коммунис шэнжэ шанар» гэһэн һургуулида заадаг юм. Хэшээлнүүдэй үедэ ажахын тоосооной асуудалнуудта пропагандист илангаяа ехэ анхарал хандуулдаг байна. Совхоз дотороо хэды шэнээн тэжээл гаргашалжа, хэды центнер мяха, һү, нооһо үйлэдбэрилһэн тухай З. И. Астрихинская һонирхолтой материал бэлдэжэ дурадхаад, тэрэнэй үндэһөөр шагнагша бүхэндэ туһатай хөөрэлдөөн болоо һэн. Тус һургуулиин 9 шагнагшадай 6-ниинь коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэтэй. Фермын коллектив нёдондо 2 дахин КПСС-эй райкомой, райсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байха юм.

КПСС-эй обкомой Политическэ гэгээрэлэй байшангай консультант, «түхэреэн столой» дэргэдэхи уулзалгые хүтэлбэрилэгшэ А. В. МАРХАЕВ:

— Виктор Борисович, үшөө нэгэ асуудал. Танай хүтэлбэрилдэг экономическа һуралсалай районно совет ямар үүргэ дүүргэдэг гэшэб?

В. Б. БОХИЕВ:

— Манай совет экономическа һургуулинуудта эмхидхэлэй, методическа туһаламжа үзүүлдэг байха юм. Пропагандистнуудаар, эмхидхэлшэдээр үйлэдбэридэ сэхэ хабаададаг, теориин талаар һайн бэлэдхэлтэй хүнүүдые томилхыень зууршалдагбди. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, районной хүдөө ажахын управлениин, колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд болоно. Экономическа һуралсалай хэшээлнүүдтэ шудалдаг темэ, материалнууд ажахынуудай хэрэгтэй уялдуулагдадаг. Иланга КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй, гүрэндэ тушаахалай хүдөө ажахын продукциин үнэ сэнгые нэмэхэ тухай тогтоолой һүүлээр экономическа һуралсалай удха шанар бүри дээшэлээ. Юуб гэхэдэ, бэлэдхэлгын шэнэ үнэ сэнгүүдэй тогтоогдоһон һүүлээр банковска хүнгэлэлтэнүүд хаһагдаха ха юм. Тиимэһээ ажахынуудай экономическа хүдэлмэриие һайжаруулха зорилготойбди.

Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник З. И. АСТРИХИНСКАЯ: — Ямаршье һуралсал зан абариин талаар үрэ нүлөөтэй байдаг гэшэ ааб даа. Экономическа һуралсалые илангаяа бэшэ. Юуб гэхэдэ, экономикын талаар мэдэрэлтэй болоһон хүнүүд минии тааахаар хүдэлдэг бэшэ, харин дутуу дундануудаа, хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүдые гүйсэд тооложо гаргахаан, ямар аргаар ажалаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар тодорхой түсэбтэй байха гүб даа. Иимэ мэдэрэл хүмүүжүүлхын тула үдэр бүриин гаргашануудые, гарза хохидолнуудые ямагтал зоотехник, бригадирнууд бэшэ, харин жиирэй малшад хүрэтэр тоолон мэдэхэ ёһотой. Хүгжэлтэ түгэс социализмын үедэ ажахын хүн иимэ мэдэрэлтэй, иимэ шадабаритай болохо ушартай гэшэ.

Ажалһаа һааһаһаар, хожомдонгой болоо хэды шэнэ гарза хохидол орохоо нэгэ хэшээлэй үедэ тоолобобди. Тэрэ үедэ би Горско фермын һургуули хүтэлбэрилдэг байгааб. Тиимэһээ энэ эндэхи үйлэдбэриин тодорхой жэшээнүүдтэ хэды килограмм һү һаалин алдагдаа тооложо гаргаад, хэд һаалишадай гэмэр нэмэгдэхэ орбоһон сэхэ нэрлээди. Энэ мэтэ жэшээнүүдэй һүүлээр уялгата ажалдаа һаалишадай хандалгань харюусалгатай болодог байна гэжэ манай дүй дүршэл харуулаа. Энээнтэй дашарамдуулан, «Социализм гэшэ — тоо бүридхэл ба хиналта мүн» гэһэн В. И. Ленинэй үгэнүүдэй баларшагүй удхань дахин һанагдаһан байна. Һураам эбдэгшэдтэ, лодыршуудта таатай үрэ байдалые үгы болгохо гэһэн КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй эрилтые бэелүүлгэдэ экономическа һуралсал эдэбхитэй нүлөө үзүүлхэ ёһотой.

Манай совхоздо 4 һү һаа-

лиин фермэ бии юм. Түрүү фермэдэ 3000 гаран килограмм һү үнеэн бүриһөө жэл соо һаажа байхадань, гэдэргэшэ фермэдэ оройдоол 1640 килограмм һү абадаг юм. Иимэ байдалтай саашадаа эбсэжэ яашье болохогүй байһанаа ойлгосотой. Зариманда би өөрөө гэдэргэшэ фермэдэ хэшээл үнгэргэдэгби. Нэгэ үүлэр үйлэдбэриин үнеэдтэй, тэжээлтэй, ондо ондоо үрэ дүнгүүдые туйладаг байһанайнь шалтагаануудые тоо, баримтанууд дээрэ харуулагдаба. Һаалишад бүхэнэй хүдэлмэриин тодорхой сэгнэлтэ үгтэдэ. Жэшээнь, урда жэлэйхидэ орходоо, нёдондо Литвинцева фермэ бүриһөө үнеэдэ бага һү һаагаа. Шалтагаануудынь элирүүлэгдэжэ, яажа һүүлэй һаалишад тухай арга замуудые тэрээндэ дурадхаха хаш.

Хэдэн жэл соо Горско фермэ хоёр гэрэлдэ оролог байгаа. Тиимэһээ экономическа һуралсалай хэшээл үнгэргэхэдөө, тус фермын коллективые түрүү Загнайн Адагай фермэдэ абаашажа, хамтаа һагаад эмхидхээд, үнеэдэйнгээ тэжээл ямар аргаар буйлуулдаг байһантайнь гүйсэд танилсуулаабди. Энээнэй ашаар урда жэлэйхидэ орходоо, нёдондо үнеэн бүриһөө абтадаг һү һаалин 336 килограммаар нэмээ.

А. В. МАРХАЕВ: Николай Тимофеевич, Онохойн модоной комбинат «Забайкаллес» нэгэдэлэй эрхим томо предприятинуудай нэгэн. Энэ ажахыда экономическа һуралсал ямар һуури эзэлдэг байнаб?

Онохойн модоной комбинадай директорэй орлогшо, экономическа һуралсалай соведэй түрүүлэгшэ Н. Т. МАСЛОВ: — Манай комбинадай 32 экономическа һургуулида, бригадаар хабаадагшад хүдэлмэришэд һурадаг байна. Байгша онда «Эрдэм, техникын хүгжэлтэ ба экономико», «Гаргаша багатай экономико» гэһэн курсануудые шудалагдана. Учебнигүүдэй үгы һэн тула пропагандистнуудаар эгээл харюусалгатай, эрдэм мэдэсээр баян мэргэжэлтэдые табижа, хэшээлнүүдээ предприятиингаа үйлэдбэритэй нягтаар холбохые оролдонобди. Үйлэдбэриие эмхидхэлгын түрүү аргануудые шудалхадаа, комбинадай бригадануудай эрхим дүй дүршэл хэрэглэгдэдэг байна. Жэшээнь, модо хэмжүүрлэн тайрагшадай И. И. Кузнецовой бригада нэгэ нарядаар хүдэлдэг болоһонһоо хойшо урмашама дүнгүүдые туйлажа, бүхы нэгэдэл соо эрхимлэдэг болоо. Шэнэ гуримай ашаар электрын элшэ хүсэ, түлишэ, элдэб материалнууд эндэ һураггүй схээр алмагдадаг болоо, журамшье һайжараа. Мүноо тус бригада табан жэл соо миллион кубометр модо хэмжүүрлэн тайрахын түлөө республика доторой мурысоондо оролсоод, тэмсэжэ байна.

Ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзой обкомой таһагые даагша Н. И. ОРЛОВ:

— Социалис мурысөөнэй үрэ нүлөөе дээшэлүүлгэ «Забайкаллес» нэгэдэлэй предприятинуудта ябуулдаг экономическа һуралсалай шухала һуури эзэлдэг гэшэ. «Түсэбтэ табан жэлдэ нииинн оруулха хубита», «Шинии уялга» гэһэн темэтэй хэшээлнүүдтэ арга боломжонууд тодорхойлогдоног, хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүдые элирүүлэгдэдэг байна. Тиимэрэй үйлэдбэритэй нягтаар холбоотой хэшээлнүүд бригадын гурим мүнөө үедэ манай предприятинуудта эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлэгдэнэ. 1980 ондо нэгэдэлэй продукциин 13 процентынь бригадын подрядай гуримаар үйлэдбэрилэгдэһэн байгаа һаа, 1982 оной эсэстэ тус гуримаар үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин хэмжээн 46 процентдэ хүрэгдөө. Жэшээнь, миллион кубометр модо хэмжүүрлэн тайрахын түлөө үүсхэлые Сэлэнгын модоной баазын Г. И. Перовой бригадын гаргахадань, Клюевскэ леспромхозой В. Н. Полоновой, Байгалай модоной баазын Ю. Р. Третьяковой бригаданууд дэмжээ. Мүноо энэ мурысоондэ Онохойн модоной баазын Н. Н. Кузнецовой бригадын оролсоһон тухай минии урда үгэ хэлэһэн Н. Т. Маслов һануулаа һэн.

ЭДЭЭ ХООЛОЙ ПРОГРАММА — ГОЛ АНХАРА

Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахамад экономист С. Г. САНЖИЕВА: — Манай һургуулида мэргэжэлтэд, дунда шатын хүтэлбэрилэгшэд һурадаг байха юм. СССР-эй Эдеэ хоолой программын удхые шагнагша бүхэндэ ойлгуулха, манай ажахын эрхэ байдалда тэрэниие бэелүүлгын арга замуудые тодорхойлхо гээшэ — минии гол зорилго гэжэ тоолодогби.

Тиигээд эндэ ойлгожо абаһан зүйлнүүдээ шагнагшаднай үйлэдбэриин тус тус участогуудта ажалшадтаа дамжуулжа, бодото хэрэг дээрэ тэрэнээ бэелүүлдэг байха юм.

Манай колхоз һүүлэй жэлнүүдтэ урагшатай хүдэлнэ. Нёдондоной дүнгөөр түсэбһөө гадуур 2400 центнер һүн, 280 центнер мяхан, 53 центнер нооһон гүрэндэ худалдагдаа. СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, колхознай КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй болон ВЛКСМ-эй обкомой Ойн баярай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Үйлэдбэритэй экономическа һуралсалай холбоое улам нягта болгохые оролдонобди. Жэшээнь, «Үйлэдбэриин эсэсэй үрэ дүнгүүдые туйлахын түлөө хүдөөгэй ажалшадай урмашуулгые дээшэлүүлхэ тухай» темые шудалхадаа, фермые даагша С. Д. Цырендоржиева энэ талаар өөрынгөө дурадхал оруулаа һэн. Тэрээнэй дурадхалаар продукциин шанарай болон үйлэдбэриин эсэсэй үрэ дүнгүүдэй түлөө урмашуулгын шэнэ хэмжээнүүдые зохёожо хэрэглэнэбди. Тэрэнэй ашаар тушаадаг продукциин шанар һураггүй дээшэлээ. 1-дэхи сортын һү, ехэ шэгнүүртэй мал тушааһанай, малай гарзалалга хорооһоной эсэстэ 160 мянган түхэригэй нэмэлтэ олзо абаабди.

Үйлэдбэриие эмхидхэлгын онол аргануудые шудалха тумаа ажалшаднай экономикые бүри гүнзэгыгөөр мэдэхэ хүсэл эрмэлзэлтэй болоно. Жэшээнь, ажалай тоосооной чековэ гурим нэбтэрүүлһэнэй һүүлээр продукциин центнер бүхэниие үйлэдбэрилхын тула хэды шэнээн гаргашада орохоноо малшаднай тон нягтаар тооложо гаргадаг болоо. Энэ гуримай ашаг үрые хонишодой хоёр бригадын жэшээ дээрэ харуулаабди. Д. Будаевагай отарада 1 центнер продукциин өөрынь үнэ сэн 75 түхэриг 31 мүнгэндэ хүроо, 4.2 ажалай үдэр гаргашалагдаа. Харин Бадмаевай отарада үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин 1 центнер 113,3 түхэриг өөрын үнэ сэнтэй, 7,9 центнер тэжээл, 7,6 ажалай үдэр тэрээндэ гаргашалагдаа. Хонишон Будаева чековэ гуримые зүбөөр ойлгожо, алмалта, арьбалалта хэһэнэй ашаар һайн үрэ дүнгүүдые туйлажа шадаба ха юм даа.

Хэшээлнүүдтээ хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүдые эдэбхитэйгээр элирүүлжэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ арга замуудые үсэд нэтэрүүгээр бэдэрнэбди. Жэшээнь, боксово аргаар тугалнуудые харууһалгын булюу һайн талануудые хэшээл дээрээ шудалһанай үндэ шатын хүтэлб рэнээ үйлэдбэ лээ. Тэрэнэй жэлэйхидэ ор тугалнуудай хороо.

Хонишон Д гай 1979 ондо хэл тухай хэлэ ниндой отар энэ хонишон хурьгадые ша жа, шэгнүүрые граммда хүргэ грамм носһо хайшалажа, гаа. 1 хурьга да оройдоо 18 гаргашалагдаа һээ 75 түхэри Энэ үүсхэл 55 мянган түх мическа ашаг байна.

Социалис бэлдэхэдээ, най дурадхал мүн лэ абтаа

Улаан-Үдын районой «Маяк» колхозой түрүүлэгшэ Д. П. БОЛОНЕВ: — Манай колхоз наймадахи, юһэдэхи, арбадахи табан жэлнүүдэй туршада хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ сүм дүүргэжэ гараа. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэл соошье маягайхид амжалтатай. Орооһо тушаалгаар урзанда нэгэ бага үритэй гарабашье, нёдондо намарай ургаса хуряалгын үедэ байгша онойнгоо түсэбые сүм дүүргээд, урда жэлэйнгээ үринеэшье гүйсэд харюулаабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай ажахы бүхыдөө 71 мянган центнер орооһо хуряажа, 22,5 мянгыень гүрэндэ худалдаа. Улаан-Үдын район соо энэ эгээл эрхим үрэ дүн болоно. Һүүлшын 15 жэлэй туршада манай хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 93 хурьгаһаа доошо абаагүй. Харин нёдондо 100-һаа 96 хурьган абтаа. Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ болон худалдалгаар һайн үрэ дүнгүүдые нёдондо туйлаһанай түлөө, СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, «Маяк» колхоз КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой, арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаһан байха юм. Манай ажахыда экономическа һуралсалые эрхилхэдээ, ажалые зүбөөр эмхидхэлгын, кадрнуудые шэлэн табилгын асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдадаг юм.

Манай колхозой экономическа һургуулинуудта пропагандистнуудаар хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд томилогдонхой. Энэ һуралсал хадаа манда үгтэһэн нэмэлтэ даабари бэшэ, харин удха шанараарка үйлэдбэритэй тон адли партийна хэрэг болоно бшуу. Илангаяа дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ талаар экономическа һуралсалай үүргэнь сэгнэшэгүй. Тиимэһээ хэшээлнүүдтээ мүнөө үеын эгээл шухала асуудалнуудые табидаг, СССР-эй Эдеэ хоолой программын политическэ гүнзэгы удха шанарыень ойлгуулдаг гэшэбди. Урданайхаар газар таряалангые, мал ажалые эрхилжэ болохогүй. Экономическа һуралсалай хэшээлнүүдтэ арадай академик, Социалис Ажалай хоёр дахин Герой Т. С. Мальцевай «Талхан, газар, хүн тухай» гэжэ статьяе зүбшэн хэлсээбди. Байгша оной январь соо «Правда» газетэдэ толилогдоһон «Газартаа эзэн байха» гэһэн Я. Ипатенкын статья дотор табигдаһан асуудалнуудаар аша туһатай хөөрэлдөөн болоо.

Ажалаа зүбөөр эмхидхэлгэдэ үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар айхабтар ехэ нөөсэнүүдые элирүүлжэ боломоор. Жэшээнь, 1-дэхи МТФ арбан найман жэлэй туршада ото түрүү һуури эзэлжэ ябана. Нёдондошье энэ фермын үнеэн бүриһөө 2360 килограмм һүн һаагдаа. Ушарынь гэхэдэ, һаалишад, үхэршэдынь олон жэл соо гол түлэб һэлгэгдэнэгүй. Ерэһэн залуушуулда үниинэй һаалишад-һурган хүмүүжүүлэгшэд ехэ туһа хүргэдэг гуримтай. Тиихэдэнь 3-дахи МТФ-дэ 1 үнеэнһээ абтаһан һү һаалинь 700 килограммаар доошоо болоно. Тэжээлээр эдэнэр 1-дэхи фермэдэ орходоо, һайнаар хангагдадаг юм. Байраньшье шэнэ. Харин үрэ дүнгүүдынь тад ондоо. Юундэб гэхэдэ, 1-дэхи фермэдэ кадрнуудые тогтонижоруулхын тула шэнэ хүнүүдые түрүүшын үдэрһөө ажалдаа зүбөөр, харюусалгатайгаар хандажа һургадаг байна. Социалис зөөриие гамнаха, химгадаха асуудалнууд эндэхи экономическа һургуулиин гол анхаралда байдаг. Нүгөөдэ фермэдэнь иимэ хүдэлмэриин ёһоор ябуулагдадаггүй һэн ту ажалһаа һамш дынь хэтэрмэ һээ үрэ дүнгү боложо байтар шоо унашадаг

Хүтэлбэрили гэжэлтэдэй боор шэлэхэ ком, правлени анхарал ханд гайнгаа кадрн жэ һуранхайбл дэдэ болон һургуулинууд стипендиат жэлээ дэшэлү рядай хүдөө ститут эльгэз нойшье элдэб та манай ту хабаададаг. шадамар за соонь обёорж мүлихэ арга дэ олгохо ха мическа һура лаар түрүүшы хо зэргэтэй.

Тугалнуудые боксово арга хүтэлбэрилгын гэхэ мэтэнүүд хэ хэрэгтэ эко ралсал туһа

ТҮРҮҮ ОНОЛ АРГАНУУД — ШУХАЛА НӨӨСЭ

Хэлхеэ холбооной республиканска управлениин таһагай начальник В. П. АЗАРОВА:

— Манай һалбарида гамнахаар, химгадахаар материалнууд, саарһа, ласаһаа эхилээд, яһала бии. Үнэтэй электронно түхеэрэлгэнүүдшье олон. Тиимэһээ пропагандистнууд энэ асуудалда ехэ анхарал хандуулдаг гээшэ. Жэшээнь, шпагат, саарһа, ласа гэхэ мэтын 1 килограммай үнэ сэнгые нэрлээд, тэдэниие химгадахын түлөө тэмсэлдэ шагнагшадые уряалдаг байна. Бүхы город, республика, ороной почтын хүдэлмэрилэгшэд ямаршьеб материалай 1—1 килограмм химгадаа һаа, олон мянгаад түхэригэй алмагдаха тухай һонирхолтой баримтануудые дурадхаһан плакадуудые харуулдаг юм. Мүноо ласа тон хомор болонхой. Тиимэһээ посылкэ, заказной бэшэг юумэнүүдые абаһан хүнүүдэй зүбшөөлөөр тамгалһан ласыень хуулажа, хайлуулаад, хоёрдохёо тэрэниие хэрэглэжэ боломоор. Саарһа багаар гаргашалан, бандерольнуудые орёохыень — операторнуудые, провода багаар гаргашалан, телефон, радиогой утаһые гэр соо татахысень — монтернуудые һургадаг байнабди. Даабарла хайшан гэжэшье һаа дүүргэхэ бэшэ, харин шадаал һаа һайн шанартайгаар, бага гаргашатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй. Иимэ эзэн ёһоной мэдэрэл хүмүүжүүлхэ ябадал экономическа һуралсалай гол зорилгонь болоно.

Управлениин зүгһөө экономическа һуралсалые хиналта дороо байлгахые оролдонобди. **Хэлхеэ холбооной предприятинуудай хүдэлмэриие шалгахадаа, экономическа һуралсалай байдал заабол хараада абтадаг. Байгша оной социалис уялгануудые абалтын үедэ, олон пунктнуудын экономическа һургуулинуудта тодорхойлогдоһон байха юм.** Материалнуудые алмаха талаар тодорхой дүнгүүд хараалагдаа.

Оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй ОТК-гай начальник, пропагандист Л. М. ЯКОВЛЕВА:

— Уулзалгада үгэ хэлэгшэдые би анхаралтайгаар шагнааб. Экономическа һуралсалай үүргэ нүлөөниинь үнэхөөрөө ехэ. Энэ минии урда үгэ абаһан нүхэр В. П. Азаровагай хэлэһэнэй ёһоор, эзэн байха мэдэрэл ажалшадта хүмүүжүүлхэ шухала. Юрэдөө, намһаа сааша гээд лэ, ямаршье продукци гаргадаг болоо һаа, бүхы орондошье, шамдашье ямаршье үрэ гарахагүй гэжэ ойлгуулха хэрэгтэй.

Манай һургуулида «Эрдэм, техникын хүгжэлтэ ба экономико» гэһэн курса шудалагдадаг юм. Шэнэ техникэ, технологи нэбтэрүүлгэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлдэг, продукциин шанар һайжаруулдаг гэшэ ааб даа. Тиихэдэнь эрхим сортын, моодно хубсаһа хунар худалдан абагшадта һайшаагдажа, түргэн наймаан болоодхидог. Энээнэй эсэстэ хэды түхэриг ашаг олзын абтаха тухай манай нэгэдэлэй жэшээ дээрэ харуулхадаш, эрдэм, техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ түргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй байһыень шагнагшад абаһаар ойлгодог.

Түрүү оёдолшодой хүдэлмэриин экономическа тодорхойлолго хэжэ, дүй дүршэлыень, тус тус операцинуудые уран бэрхээр дүүргэхэ онол аргануудыень хэшээлнүүдтээ шудалдагбди. Жэшээнь, 1-дэхи цехэй түрүү оёдолшон Н. А. Тумановагай дүй дүршэлые шагнагшаднай ехэ һонирхолтойгоор үзөө һэн.

Бригадна гурим манайшье үйлэдбэридэ аша туһатай гээшэ. Ажалайнгаа дүнгүүдые бригадын совет дээрэ хаража үзэхэдөө, эсэсэй үрэ дүнгүүдэй түлөө бүхы коллективэй харюусалга дээшэлнэ ха юм. Тиихэдэ манайхидал поточно үйлэдбэридэ хүдэлхэдөө, өөрынгөө операци удаанаар хэжэ, бүхы лини зотсоохогүйн тула оёдолшон бүхэн оролдолго гаргаха болоно. Тиимэһээ ажалай журам тухай асуудал бидэниие һанаата болгодоггүй шахуу. Жэшээнь, манай һургуулиин 36 һурагшад сооһоо нёдондо ажалай журам эбдэхэ нэгэшье ушар үзэгдөөгүй. Уялгаяа дүүргэлгын эгээл бага хэмжээниинь 105 процент болоно. Харин Николаева, Грачева, Цымпилова, Ершевич гэгшэд 150—170 процент хүрэтэр уялгануудаа дүүргээ.

Тимлюйн цементын заводой ахамад инженер, пропагандист Ф. И. КОРОТКОВ:

— Ажал һуралсал хоёрые хоорондонь илгахань бэрхэтэй. Илангаяа экономическа һуралсал ажалда ехэ нүлөө үзүүлдэг байна. Экономикын талаар мэдэсээ манай хүдэлмэрилэгшэд партийна һуралсалда, ниитын пропагандын һургуулинуудта болон мэргэжэлээ һургуулинууд аргатай. разряд олгохо кын талаар сэтэй байһые раада абаһаб хо аргаар экономическа баадуулха тийна һуралса гэжэл дээшэл низануудые предприятида хахадынь ша кын асуудал даг гэшэ. номикын һур бэрилдэг хүм яагаад үнгэр да хөөрэхэ ху жээтэ темээ шээлэй үедэ рэгтэй номуу асархаш. онол аргануу бди. Арсалдаа даан болоо һайн. дээрэ олоор нагшадтаа та дэб гэхэдэ, рэнээ суглу дэнь, бүхэлн ха юм. цинүүдээ ууд раһан лэ ческэ хэшээл тическа хэшээл Стол бүхэндэ тай карточка гаад, тэрээн нуудые хоорон хэлсэхыень гуулидамнай да шатын мэргэжэлтэд тула үйлэдбэ нэгэ эрхэ ба зохёогоод, шнидхэхэ гэшэбди.

дэрээ тиимэ ходоо, шагнаг сэнгүй, бии нуудые зүб шададаг гэшэ шагнагшаднай нуудта угаа Зүгөөр тэдэн тула пропаган дэлмэри дүүр

ТОБШОЛОЛ

Экономическа һуралсал нэн түрүүн ажал хэрэгтэй, үйлэдбэритэй нягта холбоотой байха ёһотой гэжэ уулзалгада хабаадагшад нэгэн дуугаар тэмдэглээ. Үйлэдбэриие саашадань хүгжөөлгэдэ үнэхөөрөө туһатай байбал, ажалша бүхэн тон дуратайгаар энэ һуралсалда хабаадаха болоно.

Манай республикада экономическа һуралсалай эдэбхитэй бэрхэ пропагандистнууд яһала олон. Дээрэһээ программануудые хүлеэнгүй, өөһэдөө оролдолго гаргажа, партиин мүнөө үедэ шиидхэжэ байгаа зорилгонуудтай зохилдуулан, үйлэдбэриие эршэтэй хурданаар хүгжөөлгын асуудалнуудые тэдэнэр хэшээлнүүдтээ зүбшэн хэлсэдэг байха юм. Бусадшье предприятинуудай пропагандистнууд эдэнэй жэшээгээр хүдэлхэ ёһотой. Гэхэтэй хамта экономическа һуралсал гансал пропагандистнуудай хэрэг бэшэ. Энээн тушаа партийна комитедүүд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, профсоюзай, комсомолой организацинууд саг үргэлжын анхарал хандуулха ёһотой гэжэ экономическа һуралсал болон хүмүүжүүлгэ тухай партиин тогтоол дотор хэлээтэй. Манайшье республикын дүй дүршэл энээниие гэршэлнэ гэжэ манай «түхэреэн столой» дэргэдэхи уулзалгада хабаадаһан В. Б. Бохиев, З. И. Астрихинская, С. Г. Санжиева болон бусад хэлээ. Тэдэнэй хүдэлдэг предприяти, ажахынуудай партийна организацинууд, хүтэлбэрилэгшэд экономическа һуралсалай ашаг үрые һайн ойлгожо, тэрэниие эмхидхэн хүтэлбэрилгэдэ өөһэдөө сэхэ хабаадажа, һургуулинуудай материальна баазые бэхижүүлгэдэ мүнгэ зөөри гамнадаггүй ха юм. Тиимэһээ Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо, Улаан-Үдын районой «Маяк», Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта, Тимлюйн цементын заводто экономическа һуралсал үйлэдбэриин хэрэгүүдтэ имагтал һайнаар нүлөөлдэг байна.

Энээнһээ уламжалан манай республикын ажалшадай экономическа һуралсалые саашадань хүгжөөхын тула үшөө олон асуудалнуудые шиидхэмээр гэжэ пропагандистнууд тоолоно:

1. Һуралсалай программа, расписаниинуудые, тус тус һалбариин шэглэлтэй зохилдуулан, бүри тодорхой болгохо хэрэгтэй. Дээрэһээ заабаринуудые хүлеэнгүй, партийна, профсоюзай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта, тиимэ программануудые зохёохо.
2. Бригадна подрядай гуримые нэбтэрүүлгэтэй асуудалнуудаар методическа туһаламжа, түрүү дүй дүршэл эдэбхитэйгээр дэлгэрүүлхэ, предприятиин иимэ гуримаар хүдэлдэг бригадын хүдэлмэриие экономическа талаарнь тодорхойлжо, хэшээлнүүдтээ зүбшэн хэлсэхэ.
3. Экономическа һуралсалые эмхидхэлгэдэ тус министерство, албан зургаанай харюусалгые дээшэлүүлхэ.
4. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдһээ уламжалан, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын, журам шангадхалгын асуудалнуудта экономическа һуралсалай үедэ онсо анхарал хандуулха.
5. Пропагандистнуудай хабаадалгатай экономическа һуралсалай жэжэ ябуулгануудые саашадаашье үнгэргэжэ, дүй дүршэлөөрөө, һанамжануудаараа хубаалдаха ябадалые үргэлжэлүүлхэ.

Энэ хуудаһые манай

Н. БАДМАРИНЧИ

ТАҺАЛГАРЯАГҮЙ ХАМБЫ

таа гээшэ ааб даа. Эдэшье автомашинанууд хэдэн удаа капитальна заһабарилга гаража, элэтэрээ, теһартараа ашаглагдаа гээшэ. Тиигээшье эдэнэйнгээ бүтэн бүрин зүйлнүүдые абажа, бусадай заһабарида хэрэглэдэг, хоноодог байнабди, — гэжэ мастерскоин начальник нүхэр Попов хөөрэнэ.

—Гол түлэб ямар янзын заһабари мастерскойдотнай хэгдэнэб, Андрей Инокентьевич?

— Капитальна заһабари бэд даа, капитальна... Тэрэнэй хажуугаар двигательнүүд аминдаа заһабарилагдажа байдаг, — гэбэ нүхэр Попов, — Энэ мүнөө ороо даа, харахабди, — гээд тэрэ манине дахуулба.

Үндэр тэгшын үһээтэй, уужам һаруул мастерскоин байшан соо мотоорно болон токарна, кузнечнэ болон агрегатна цехүүд өөһэд өөһэдынгөө ажалан хүжэм хүнхинүүлжэ байна. Эндэ гансал электро-түхеэрэлгэнүүдэй цехтэ аали намдуу янзатай. Гагналгын цехэн үүдээр электро-шэрээдэйэнэй ошо сэсэргэн, сэнхир толон сасарна...

— Энэ гээшэл даа, манай үдэр бүри гүйсэдхэжэ байдаг симфони, — гээд Андрей Инокентьевич үһээ туласа хүнхинэжэ байһан хүдэлмэриин шэмээн соо энеэбхилнэ. Нүхэр Попов өөрөө урдань Закаменск хотын үдэшын горно техникум дүүргэһэн, электро-механик мэргэжэлтэй юм.

— Хадын хүдэлмэринүүдтэ автотраиспортна цехэй ехэ ашаанай ерэн зургаан автомашина хүдэлгэгдэнэ. Тэдэнэй тоодо гушан дүрбэн БелАЗ, гушан МАЗ, арба найман КрАЗ болон арбан дүрбэн КамАЗ гэхэ мэтэ. Тэдэнэй саг зуурын гү, али капитальна заһабарине манай мастерскоин таби гаран мэргэжэлтэ-хүдэлмэрищэд хэжэ байдаг, — гэжэ нүхэр Попов хөөрэнэ. — Коллективнай абаһан уялгаяа яһалал дүүргэжэ амжадаг. Үнгэрһэн жэлэй түрүүшын хахадай заһабарилгын түсэб 111,3 процентээр дүүргээ һэмди. Мүн тэрэл хугасаа соо 108 мянга гаран түхэригтэй 64 автомашинын двигательнүүд шанартайгаар заһабарилагдаа, — гэбэ.

— Хадын хүдэлмэриде хабаадуулагдаһан автомашинанууд хэр удаан һаадгүй ашаглагдадаг юм? — гэжэ һонирхобобди.

— Томо хэмжээнэй машина табан жэл тухай ябажа капитальна «арга» хүүлэдэг. Бүгөөр мантан томо нэгэ БелАЗ-ые хүсэд дүүрэн заһабарилхын тула хоёр һара саг хэрэгтэй, —гэбэ.

—Заһабарилагшадай ажалай эмхидхэл тухай Андрей Инокентьевич?..

— Юһэ юһэн хүнһөө бүридэһэн табан бригадатанди. Тэдэмнаи дундаа мүрысөөжэ байдаг. Нүүлэн үедэ Алексей Алексеевич Плюснинэн, Николай Михайлович Гореловэн хүтэлбэрилдэг бригаданууд коллектив доторөо бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, бусадтаа жэшээ харуулна. Юрэдөөл, бригада бүхэндэ даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, амжалтын онол арга гээшые оилгоноп, танилаи олон нүхэд бии даа, — гэөэ мастерскойн начальник. — Жэшээнь, тээ тэрэ, гагналгаяа дүүргэбэ янзатай, Дашеевич. — гэһэнэй удаа, — Даша-Нима Дашеевич Санжеев,— гэжэ хүсэдөөр нэмээбэ. Танилсабабди. Набтаршаг, шамбай бээтэй, энеэбхилһэн, гайхаһаншье янзын харасатай Даша-Нима Дашеевич хөөрүү хүгтэй нүхэр байба.

— Зай, ахатан, ажалтнай хэр ябажа байнаб?

— Мүнөөдөөл зан тухан соогоо гээшэ бэд даа. Энэ БелАЗ-ай «ташаанда» «халааһа» табижа дүүргэбэл хаб, — гээд, адар гэгшын рамада гараһан одхор бүхэлжэ гагнаһан барюубша түмэрнүүд тээшэ зангаба.

— Даша-Нима Дашеевич 6-дахи разрядай гагнууршан, энэ мэргэжэлээр манай түрүүшүүлэй нэгэн гээшэ. Коллективнай үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэб 108,1 процентээр дүүргээ. Ажалай бүтээсын дүн 113,9 процент болоо. Эдэ бүгэдын амжалтанууд соо нүхэр Санжеевэй хубита ехэ, — гэжэ Андрей Инокентьевичэй хэлэхэдэ, Закаменск хотын Ленинэй нэрэмжэтэ гол үйлсэдэ оршодог Зэдын комбинадай захиргаанай байшангай үбэр талада тодхоотой Хүндэлэлэй самбарта тэрэнэй фото-зурагые олон удаа хараһанаа дахин һанабаб.

— Энэмнай нилээдгүй шэрхи, хүйхэр лэ агта гээшэ даа, теэд «хадын шулуун хүндэл юм», — гэдэгтэл, экскаваторай шанагаһаа, опрокидай бункерһаа адхарһан түмэр-шулуун «хүндүүлхэй» газарынь нидхэрнэл ха юм даа, одхор гаратар, — гэжэ тэрэ таһалдаһан хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. — Мүноо энээнэй кузовые «халаха», «хадхаха» хэрэгтэй...

— Даншье һаа, адар «хайрсаг» байна даа, энэ кузов гээшэнь...

— Хари, хари. Энэ ганса «хайрсагынь» таба гаран тонно шэгнүүртэй юумэл. 20 тонно руда тээдэг БелАЗ-аймнан өөрынь хоохон шэгнүүр 25 тонно болодог. Энэ хадаа тэрэ пропорци гэдэгэймнай жама ёһо юм гээбы, — гэхэ мэтээр Даша-Нима Дашеевич хүхюутэйгээр хөөрөө һэн.

Дурсагдагша мастерскойн коллектив үнгэрһэн жэлдэ гуша гаран автомашинада 14 мянган түхэригэй капитальна заһабари хэжэ амжаһан байна. Коллективэйнгээ энэ ехэ хэмжээнэй хүдэлмэриин урагшатайгаар бүтэхэ хэрэгтэ электро-гагнууршан нүхэр Санжеевэй оруулһан хубита яһала ехэ даа. Тэрэ гансашье газаа талын холбоһон, бэхилһэн гагналгаар хэрэгээ хизаарладаггүй ааб даа. Зургаадахи разрядай гагнуурашан һэн тула элдэб түхэлэй автомашинануудай орёо нарин хэрэгсэлнүүдтэ тусгаар таараха маркын электрод алдангүйгөөр шэлэжэ гагнадаг, Жэшээлхэдэ, бага-ханааршье эльжэ түншэдэг болоһон мотоорой тохир голдо нарибшалжа хэһэн хуяггагналга хэрэгтэй ха юм.

Даша-Нима Санжеевэй эдир наһан дайнай хүшэр жэлнүүдтэ Зэмхэ нютагтаа үнгэрөө. Багаһаа хойшо нютагайнгаа наһатайшуулаар артелинигээ али бухы хүдэлмэри хэлсэһээр ажалай амта эртүүр таниһан байха. Удаань, табяад онуудта, Закаменск хотын шэнэ барилгануудташье ажаллаа.

Жараад оной эхеэр Даурини заводой дэргэдэхи курсануудые амжалтатай дүүргэжэ ерэмсээрээ, комбинадай заһабарилгын - механическа заводто булад хайлуулагшаар удаан саг соо аша үрэтэйгөөр хүдэлмэрилбэ. Республикынгаа арадай ажахые хүгжөөлсэхэ хэрэгтэ габьятай байһанайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа һэн.

— КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй манай коллективэй хүдэлмэришэд тон дүтөөр танилсажа, халуунаар дэмжэнэ. Тиигэншьегүй яахаб. Манай хэн хэмнаншье хэһэн бүтээһэн ажалдаа оролдосо хэшээлээ дүүрэн элсүүлжэ ажаллахадаа, гүрэн түрэдэмнайшье ашагтай, өөһэдтэмнайшье урматай ааб даа,—гээ һэн тэрэ тараха дээрээ.

Мастерскойнуудһаа гарахадам, үбэлэй богони үдэрэй һүүлшын толон баруун хадын оройгоор баларан залиржа байгаа һэн. Урдаһаа, уулануудай хабшал соохоо, энэл мастерскойдо заһабарилагдаһан хүсэтэ автомашинануудай уухирган үсэдөөр зүдхэһэн абяан үдэшын жабарта хүбшын голые уруудан зэдэлжэ байгаа һэн. Тэрэ хадаа руда ашаһан ээлжээтэ хамбы хадаһаа бууба гээшэ.

Б. ЖАНЧИПОВ.

Уласхоорондын шэнжэлэл

МАДРИД: ХЕЛЬСИНКИИН ЗАМЫЕ ГЭРШЭЛХЭ

Европодо аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной талаар зүблөөндэ хабаадагша оронуудай түлөөлэгшэдэй Мадридтахи уулзалгын хүдэлмэри февралиин 8-да һэргээгдэбэ. Дэлхэй дээрэ боложо байһан үйлэ хэрэгүүд ямар замуудаар: уласхоорондын байдалые гуримшуулха ба дайнай аюулые бага болгохо замаар гү, али уласхоорондын шахардуу байдалые саашадань улам шангадхаха замаар дабшуулагдахаб гэһэн асуудалые шиидхэлгэдэ уласхоорондын харюусалга ехэтэй энэ хуралдаан тон ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Шахардуу шанга байдалые һулаpуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ ба буу зэбсэгүүдые хуряан абаха политика бэелүүлхэ зорилгоор гүрэнүүдэй хүсэлэл оролдолгые нэгэдхэхэ эрилтэ Европодохи мүноо үеын байдал хэзээ хэзээнэйхиһээ шангаар табижа байна. Ушар нимэһээ Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хамгаалха талаар долоо хахад жэлэй саана Хельсинкидэ үнгэргэгдэһэн зүблөөн дээрэ эхилэгдэһэн олон ондоо талатай энэ асуудалые үргэлжэлүүлгэ ба гүнзэгырүүлгэ айхабтар онсо шухала болоно.

Европодо бэе бэедээ этигэхэ ба аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ, буу зэбсэг хуряан абаха хэмжээнүүдэй талаар конференци зарлаха тухай үгээ ойлголсохо ябадал түйлалгада Мадридтахи уулзалга онсо анхарл хандуулха ёһотой гэжэ социалис оронууд нэгэн һаналтайгаар тоолоно. Дэлхэйн энэ райондо хоёр талаһаа татагдаад байһан сэрэгэй хүсэнүүдые һулаpуулгада, бэе бэедээ этигэхэгүй ябадалые багадхалгада, зэбсэгтэ хүсэнүүд ба буу зэбсэгүүдые хорооxо асуудал шиидхэлгэдэ тиимэ конференци хубитаяа ехээр оруулха зэргэтэй. Гүрэнүүд хоорондын харилсаануудаар Хельсинкидэ баталан абтаһан ёһо гуримуудые тэрээндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй хүндэлхэ ба хэрэглэхээр бэлэн байһанине, политическэ, экономическа ба бусадшье асуудалаар харилсаа холбоогоо хүгжөөхэ талаар түгэсхэлэй актын уг зорилготой зохилдуулан тусхай хэмжээнүүдые Мадридтахи уулзалгын тодорхойлхо байһанда социалис хани нүхэсэлэй гүрэнүүд ехэ анхарал хандуулна.

Мадридтахи уулзалгын урда тээ тэрэнэй хүдэлмэрэе амжалтатайгаар түгэсхэхын тулада таатай зохид эрхэ байдал байгуулхын тулада Советскэ Союз ба социалис бусад оронууд хэрэгтэй хамаг юумэ хуу хэһэн байха юм. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой, Варшавска Договорто хабаадагша оронуудай Политическэ Зүбшэлэлгын комитедэй эб найрамдалта шэнэ эдэбхи үүсхэлнүүдэй ашаар уласхоорондын байдалда обёорогдомоор хубилалтанууд болоҗо байна. Олониитын ракетэнүүдтэ эсэргүү хүдэлөөн горитой ехээр үргэдэнэ. Американ талын харюу үгэхэ саг ерээ, дунда зэргын зайда буудагдаха ядерна зэбсэгүүдые эрид шууд хорооxо гэһэн Советскэ Союзай дурадхалда харюусангүй зайлаха һэдэлгэ хэнииешье тоорюулхагүй гэһэн һанамжа дэлгэрнэ.

Советскэ Союзда эрид харша хараа бодолоороо мэдээжэ болоһон «Н. С. ньюс энд уролд рипорт» гэжэ американ журналай энэ хараа бодолоор мэдээлгэ хэһэнниинь угаа һонирхолтой: «Совет хүтэлбэрилэгшэ Андропов өөрынгөө зүбшөөгдэмэ дурадхалнуудаар, Европын түбтэ ядерна зэбсэггүй зоно байгуулха талаар январиин 28-да тунхаглагдаһан түсэбөөрөө очконуудые абажал байна. Хэрбээ Холбоото Штадуудай дунда зэргын зайда буудагдаха зэбсэгүүдые Европодо тараан тодхоогүй һаа, совет нимэ зэбсэгүүдэй неесые 162 ракетэ хүрэтэр хорооxо гэжэ тэрэ дурадхана. Ондоогоор хэлэбэл, Англи Франци хоёрой ядерна хүсэнүүдтэ хэды ракетэ тоологдоноб, эгээл тиимые үлөөхэ болоно. Энэ дурадхалыень Холбоото Штадуудай таарамжагүй гээд буруушаагаашье һаань, үгээ ойлголсохоор байһанайнь түлөө, американ талынхидһаа шүүбэритэй байһанайнь түлөө ородуудые магтажа эхилээ».

Өөрынгөө нэрэ хүндые заһахын, гансахан Советскэ Союзай талаһаа буу зэбсэгүүдыень хороолгохо зорилготой Рейганэй «нулевой вариант» гэдэгые аршалхын тулада США-гай президентын орлогшо Буш гэгшэ Баруун Европын долоон оронуудта эльгээгдэһэн байха юм. Тэрэнэй энэ дэншэлгын гансал идхалгын шэнжэтэй байһан тухай Англиин «Файнэншл таймс» газетэ ямаршье нюуса далдагүйгөөр иигэжэ бэшэнэ: «Эгээ мүноо онсо шухала удха шанартай юумэн гэхэдэ, НАТО-гай политикые дэмжэһэн зандаа үлэһэн Англиин премьер Тэтчер бэшэ, Баруун Германиин канцлер Кольшье бэшэ, Голланди ба Бельгиин премьер-министрнүүдшье бэшэ. Бушай хэлэһэн гоё үгын нүлөөдэ тэдэнэй хүсэлэл болон хараа бодол хэр хубилхаб даа. Ёһотой удха шанартай юумэн гэбэл, Европын олониитэ мүн, бүри тодорхойгоор хэлэбэл, хэдэхэн недели болоод һунгалтын үнгэргэгдэхээ байһан Баруун Германиин һунгагшад мүн болоно». «Файнэншл таймс» газетэ Бушай урда табигдаһан зорилго тушаа иигэжэ бэшэнэ: «США ба НАТО-гай мүнөөнэй хараа шэглэлһээ заахашье хазагайрангүй, Америкын захиргаан бодомжотой зүб, бүтэмжэтэй, алишье талада таарамжатай хараа бодол баримтална гэжэ тэрэ харуулха ёһотой. Энэ хадаа яһала бэрхэшээлтэйхэн хэрэг мүн».

Мүноо, Баруун Европоор Бушай дэншэлгын дүүрээд байхада, американ дипломатиин энэ һанаашалгаһаа мүртэй үрэ гараагүй гэжэ хэлэхэ дүүрэн үндэһэ баримта бии болоо. Бодото дээрээ огто бүтэмжэгүй «нулевой вариант» гэдэгые Европын баримталхые Бушай хэды оролдоошье һаа, Европодохи ядерна зэбсэгүүд тухай асуудалаар үгээ ойлголсохо ябадал имагтал хоёр талын адли тэгшэ эрхэ байдалай ёһо гуримуудые нягта наринаар сахилгын үндэһэ һуури дээрэ түйлагдаха гэжэ мүноо эли тодо болонхой. Тиихэдэ Советскэ Союзай бодото ёһоор хэжэ байһан тодорхой хэрэгүүдынь тиимэ үнэн сэхээр үгээ ойлголсохоор оролдожо байһыень элирхэйлэн харуулна.

ЛИВАНАЙ ТЭНГЭРИ ДАХЯАД БҮРХЭНЭ

Удаан саг соо собожо байһан Ливанай огторгой залита аадарай үүлээр дахяад бүрхэжэ эхилбэ. Ливанда амгалан байдал сахиха талаар арабууд хоорондын хүсэнүүдэй бүридэлдэ ородог Сириин сэрэгүүдэй байрлаһан Бекаа гол тээшэ Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй һабараа һарбайжа байһан тухай Дүтын Зүүн зүгһөө абтаһан мэдээсэлнүүд гэршэлнэ. США-гай туһаламжа, дэмжэлгээр зоргоороо аашалжа байһан Израиль дэлхэйн бүхы арадуудай хараһаар байтар палестинецүүд болон Ливанай патриодуудта туһаламжа үзүүлжэ байһан Сиридэ добтолго хэхээр түхеэржэ байна.

Эдэ бүхы баримтанууд Ливанда тохёолдоһон аюулта зоболонгой дүүрэхэ үшөө үды байһанине гэршэлэн харуулна. Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүл Ливанай дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлиг муухайгаар хамаарна, тэрэниие өөрынгөө мэдэл доро барихые, Израилиин «аюулгүй байдалай зоно» байгуулха гэдэгые шалтаг болгон, Ливанай горитой ехэ газарые хиналта дороо абахые оролдоно. Хажуугаарнь Вашингтон өөрынгөө талаһаа Ливанда байһан сэрэгүүдэйнгээ тоое улам олошоруулха арга бэдэрнэ. Эдэ бүгэдэ ямар хараа зорилготойгоор хэгдэжэ байнаб гэхэдэ, эндэхи «олонациональна хүсэнүүдэй» бүридэлдэ оруулагдаһан сэрэгүүдые Ливанда американ сэрэгэй саг үргэлжын бааза байгуулгада хэрэглэхэ болоно.

Мүнөө Ливан Израиль хоёрой хоорондо хэгдэжэ байһан хөөрэлдөөн дээрэһээ харахада, Тель-Авив ба тэрэниие океанай саанаһаа үмөөрэгшэдэй ямар зорилго бэелүүлхэ хүсэлтэйнь мэдээжэ болоно. Нэн түрүүн Ливанай газар дээрэһээ Израилиин сэрэгүүд шууд түргөөр гаргагдаха тушаа асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ гэжэ Ливанай талын тоолоод, ООН-ой Аюулгүйн Соведэй резолюциие гүйсэд дүүрэнээр бэелүүлхэ эрилтэ табихадань, Израилиин делегаци Холбоото Штадуудан дэмжэлгэтэйгээр «харилсаа холбоо гуримшуулха» гэдэгые зүбшэхэ баалалта хэнэ. Бодото дээрэнь абажа харабал, эндэ Кэмп-Дэвидэй маягтай «эбэй договор» гэдэгтэ Ливанаи гар табиюулха тушаа хэлэгдэнэ. Хэрбээ тиимэ юумэнэй хэгдээ гээшэ һаа, Ливан бэеэ даанхай байдалаа, газар дайдынгаа бүтэн бүрин байлгые алдаха болоно.

Гэбэшье Сиридэ хэгдэжэ байһан заналтанууд, араб патриодуудые зэрлиг муухайгаар хэһээлтэнүүдшье араб арадуудай өөһэдынгөө хуулита эрхэ сүлөөе, аша туһынгаа хэрэгүүдые аршалан хамгаалха хүсэл эрмэлзэлые даража шадахагүй. Тэдэнэй талада Советскэ Союз, социалис бусад оронууд, арабуудай үнэн зүб хэрэгые шууд сэхээр дэмжэнэ. Израилиин эзэрхэг түримхэн ябуулгануудые болюулжа, Ливанай газар дээрэһээ эзэмдэлгын сэрэгүүдые гаргахын тулада, палестинецүүдтэ, Ливанай ба Сириин патриодуудта туһаламжа үзүүлхын тулада хэрэгтэй бүхы юумэ хуу хэнэ.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

СОВЕТ ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ҮДЭРНҮҮД

ДЕЛИ. Совет эрдэм, техникын үдэрнүүдэй нээгдэһэн ушар хадаа Индиин ниислэлэй ажабайдалда шухала удха шанартай үйлэ хэрэг мүн болоно. СССР-тэ эрдэм наукын хүгжэлтэ, экономикын элдэб һалбаринуудта тэрэнэй туйлалтануудые хэрэглэлгэ тухай лекцинүүдые совет мэргэжэлтэд уншана. «Эрдэм наука — СССР-эй арадай ажахыда» гэһэн выставкын нээгдэһэн түрүүшын үдэр хэдэн мянган хүн ерэжэ хараа.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: совет наука болон искусствын энэ байшан дотор выставкэ нээгдээ; Делиин хүн зон выставкын экспонадуудые һонирхон харана.

ТАСС-ай фотохроника.

ТАСС • АПН • ХИЛЫН СААНАҺАА

МАДРИДТАХИ УУЛЗАЛГА

МАДРИД. Аюулгүй байдал ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй Мадридтахи уулзалга дээрэ эцсийн документын проект зохёохо хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэжэ байна. Энэ хүдэлмэри нейтраль болон бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай документын үндэһөөр бэелүүлэгдэнэ. Хөөрэлдөөндэ хабаадагшад бултадаа тэрэнэй үндэһэ һуурине мэдэрһэн байгаа.

Үгээ ойлголсоогүй асуудалнуудаар хэлсээ баталха зорилготойгоор делегацинуудай хоорондо хоёр болон олон талын эдэбхитэй холбоо барисаан тогтоогдоно гэжэ Мадридтахи уулзалга дээрэ хабаадалсажа байһан журналистнуудай дунда тэмдэглэнэ.

БУУ ЗЭБСЭГҮҮДЫЕ ХУРЯАЛГЫН КОМИТЕДТЭ

ЖЕНЕВЭ. Буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар эндэ хүдэлжэ байһан комитет ядерна дайнай аюулые зайсуулан саахын, буу зэбсэг бүтээн гаргалгые хизаарлаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха зорилгонуудтаи нягта холбоотой гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэнэ. Мүнөө эдэ гол шухала зорилгонуудые шиидхэхые үнэн сэдьхэлһээ хүсэгшэдтэй хамта хараа холоо тогтоохоор байһанаа социалис гүрэнүүд мэдүүлнэ. Ядерна зэбсэг түрүүлэн хэрэглэхэгүй тухай Советскэ Союзай өөрын түүхэтэ уялга, мүн Варшавска Договорто хабаадагша гүрэнүүдэй Прагада баталан абаһан Политическэ Деклараци дотор найруулагдаһан бүлэг дурадхалнуудые, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай гаргаһан бусад үүсхэлнүүдые элирхэйлэн гэршэлнэ.

Нейтронно буу зэбсэг бүтээн гаргалгые, тодхон табилгые хорихо шухала гэжэ ...эн түлөөлэгшэ Г. Херцог үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Болгариин делегацине толгойлогшо К. Теллалов, ...гриин түлөөлэгшэ И. Копивеш гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, США болон НАТО-дахи тэдэнэй, союзнигуудай буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээхэ, дайнай аюулые дэбэргэхэ талаар ябуулжа байһан үйлэ хэрэгүүд тухайнь тэмдэглэһэн байна.

Тадеффе Тереффа (Эфиопи), Х. Карасалес (Аргентинэ), П. Каннок (Перу), Г. О. Иджевере (Нигери) гэгшэд үгэ хэлхэдээ, ядерна дайе зайсуулан сараха гээшэ мүнөө үеын эгээл шухала, хойшолуулашагүй зорилго болоно гэжэ тэмдэглэбэд.

Баруунаи гүрэнүүдэй, тусхайлбал, Японой ба Италиин хэдэ хэдэн түлөөлэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүд тад ондоо удхатай байгаа.

Американ делегаци үгэ хэлэхэдээ, химическэ буу зэбсэгүүдые хорихо тухай асуудалаар США-гай хараа бодолые найруулһан байна. Гэбэшье шэнэ түхэлэй химическэ буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн бинарна һомо хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хорихо зорилготой хэмжээнүүдые дары абаха шухала байһан тухай юушье хэлэбэгүй.

ГЭС ХОЛЛОЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

НЬЮ-ЙОРК. США-гай дотоодын болон гадаадын политикын асуудалнуудаар Компартиин ЦК-гай һаяхан болоһон пленумэй дүнгүүдтэ зорюулагдажа, США-гай Коммунис партиин Генеральна секретарь Гэс Холлой пресс-конференци эндэ болоо.

Компартиин пленум дээрэ американ империализмын политикон уналгада шэнжэлгэн хэгдээ гээд Гэс Холл тэмдэглээ. Мүноо үедэ орон доторнай онсо бэрхэшээлтэй байдал тохёолдожо байна. Промышленностиин гол һалбаринууд болохо автомобиль үйлэдбэрилгэ болон металлурги удаан саг соо гүнзэгы ехэ экономическа кризистэ оронхой. 12 миллион американ хүдэлмэригүйдэнэ. Америкын олон миллион хүн зон гасалан хооһон байдалда һуужа байна.

Уласхоорондын байдалда ...тоходоо, совет эб найрамдалта дурадхалнууд, Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй гаргаһан үүсхэлнүүд шухала удха шанартай байна гэжэ Генеральна секретарь тэмдэглээ. Энэ хадаа эб найрамдалай, ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха тодорхой программа болоно.

Социалис оронуудай гаргаһан үүсхэлнүүд ядерна буу зэбсэгүүдые хорооxо, буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар һайн үндэһэ һуури болоно.

Нүгөө талаһаа Рейганэй «нулевой шиидхэбэри» гэдэгынь арад зоной һанал бодолые төөрюулхэ гэһэн зорилготой байна. Тиимэһээ тэрэниие үргэн олониитэ огто дэмжэнэгүй. США-гай вице-президент Дж. Бушай Баруун Европын оронуудаар дэншэлгэ США-гай политикын урагшагүйдэжэ байһые элирхэйлэн гэршэлбэ.

Оронойнгоо гадаадын политикые үндэһөөрнь хубилгаха гэһэн хүдэлөөн США-да үргэдэжэ байна гээд Г. Холл саашадаа хэлэбэ.

ЭБ- НАЙРАМДАЛАЙ ХЭРЭГТЭ ОРУУЛАГДАХА ХУБИТА

ЛОНДОН. «Пергамон пресс» хэблэл Ю. В. Андроповой «Шэлэгдэмэл хэлэһэн үгэнүүд ба статьянууд» гэһэн номые англи хэлэн дээрэ барлажа гаргаба.

Великобританидахи СССР-эй посольстводо номтой танилсуулгын ёһолол болоҗо, Англиин лейборис партиин хүтэлбэрилэгшэ М. Фут, Компартиин түрүүлэгшэ Р. Халверсон, парламентаринар, политическэ, профсоюзай ба ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, журналистнууд тэрээндэ хабаадаһан байна.

1964 онһоо хойшо эгээл шухала асуудалнуудаар Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэнүүд, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум дээрэ, СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Кремль соо болоһон баяран суглаан дээрэ хэһэн элидхэлнүүдынь энэ ном соо оруулагданхан.

Лейборис партиин хүтэлбэрилэгшэ М. Фут баяр ёһололдо хабаадагшадай урда үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ тэмдэглэбэ: «1983 он бүхы хүн түрэлтэндэ шухала хэрэгтэй зорилгонуудые шиидхэлгын жэл болохо ёһотой. Эб найрамдалай түлөө, ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулхын түлөө тэмсэл хадаа хүн түрэлтэнэй түрүүшын гол зорилго болоно. Манай түби дэлхэйе ядерна буу зэбсэггүй, амгалан тайбан байлгаха хэрэгтэ үшөө олон бэрхэшээл түбэгүүд, асуудалнууд бии байна.

ЖЕНЕВЭДЭХИ ПЛЕНАРНА ЗАСЕДАНИ

ЖЕНЕВЭ. Стратегическэ буу зэбсэгүүдые хизаарлаха ба хорооxо тухай хөөрэлдөөнүүд дээрэ СССР-эй болон США-гай делегацинуудай пленарна заседани эндэ болобо.

Х. ПЕРЕС де КУЭЛЬЯРЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

НАЙРОБИ. ЮАР-ай апартендэй захиргаанай хуули бусаар булимтаран эзэмдэһэн Намибида бэеэ дааһан байдал олгохо тухай асуудал шиидхэлгые саг үргэлжэ хойшолуулжа байһан ушар энэ райондохи амгалан тайбан ба тогтууритай байдалда аюул тохёолдуулха байна гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяр эндэ мэдүүлээ. Африкын гүрэнүүдэй аюулгүй байдалые таһалдуулха, экономикыень тогтууригүй болгохо талаар шэглүүлэгдэһэн эзэрхэг түримхэй ябуулгануудаа ЮАР-ай захиргаан болюулха ёһотой гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Намибида бэеэ дааһан байдал олголго оршон тойронхи бусад асуудалнуудые шиидхэлгые түргэдхэхэ байна гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь хэлэбэ.

Энэ түбиин оронуудай нэгэдэлдэ хоро хүргэжэ байһан бэрхэшээл түбэгүүдые Африкын усадхан зайсуулжа шадаха байһандань найдажа байһанаа Х. Перес де Куэльяр мэдүүлээ.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭЭ

ГАВАНА. Национальна сүлөөрэлгын фронт гэдэг партиин Политбюрогой гэшүүн, Алжирай гадаадын хэрэгүүдэй министр Ахмед Талеб Ибрагими хани ёһоной албанай хэрэгээр Кубада ерэжэ, хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэбэ. Тэрэ Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, республикын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ф. Кастротай уулзаһан, Кубын гадаадын хэрэгүүдэй министр И. Мальмиеркэтэй, бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэһэн байгаа. Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ уласхоорондын байдалай элдэб асуудалнууд, бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонорой VII конференцидэ бэлэдхэл, мүн хоёр талын харилсаа холбооной асуудалнууд зүбшэгдөө.

Вилли Брандтын мэдүүлгэ

БОНН. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые немец газар дээрэ тараан тодхуулхагүйн тула ФРГ-гэй социал-демократууд өөһэдһөөнь дулдыдаһан бүхы юумэ хэхэ юм гэжэ СДПГ-гэй түрүүлэгшэ Вилли Брандт Мюнхендэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Зүүн болон баруун оронуудай хоорондохи сэрэгэй хүсэнүүд тэнсүү бэшэ юм гэжэ баруунай оронуудта баталдаг ушарыень элишэлэн харуулһан байна. Энээн тухай хөөрэлдөөн худал хуурмаг байна гэбэ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккерой ФРГ-гэй федеральна канцлер Г. Кольдо эльгээһэн бэшэг тушаа хэлэхэдээ, ядерна буу зэбсэг хэрэглэлгэтэй дайн байлдаагүй зоно байгуулха гэһэн Швециин үүсхэлые дэмжэжэһэнээ мэдүүлээ, гэжэ СДПГ-гэй хүтэлбэрилэгшэ зааба. Тэрэниие анхаралтайгаар шэнжэлхэ шухала.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ХМЕЛИИН БАЯН УРГАСА СУГЛУУЛАГДАА

ПРАГА. ЧССР-эй хмель тарижа ургуулдаг ажахынууд суглуулһан ургасаяа гүрэндэ тушаажа дүүргэбэ. 12,5 мянган тонно хүдөө ажахын энэ үнэтэ продукт гүрэнэй амбаарта оруулагдаа.

Сагай уларилай орёо хүшэр байгаашье һаань, хүдөөгэй ажалшад эрхим һайн шанартай хмель ургуулжа шадаа. Суглуулагдаһан ургасын гурбанай хоёр хубиһаа дээшэнь эрхим сортын байгаа. Энэнь хадаа агротехническэ болзорнуудые наринаар сахиһанай ба хүдэлмэриие үргэнөөр оньһожоруулһанай үрэ дүн болоно. Хмелиин таригдаһан бүхы талмайн 97 процентын ургаса техникын туһаламжаар суглуулагдаһан байгаа. 600 комбайнһаа гадна, полинууд дээрэ тусхай автомат лининүүд хүдэлжэ, хэдэн зуугаад хүнэй гараар хэдэг хүдэлмэриие хэһэн байха юм.

Хмель хадаа гадаадада худалдагдадаг гол зүйлнүүдэй нэгэниинь болоно. Тиин мүнөө жэлдэшье ургасын 70 шахуу процентнь дэлхэйн 65 орондо, тэрэ тоодо Советскэ Союзда эльгээгдэхэ юм.

ҮРЭ ТҮГЭС ХАРИЛСАА ХОЛБООН

СОФИ. Энэ табан жэлдэ Экономическа харилсан туһалалсалгын Соведэй харилсаа холбооной хэмжээн соо научно-техническэ 200 гаран шэнжэлгэнүүдые үнгэргэлгэдэ Болгари хабаадалсаха юм. Электроникын, робот бүтээлгын, элшэ хүсэнэй, металлургиин, комплексно оньһожоруулгын, автоматизацилгын талаар олонхи шэнжэлгэнүүд хэгдэхэ юм.

СЭВ-эй оронуудай мэргэжэлтэдтэй НРБ-гэй эрдэмтэд болон мэргэжэлтэдэй харилсаа холбоотой байһаниинь горитой үрэ дүнгүүдые үгэжэ эхилээ. Хамтын хүдэлмэриин ашаар металл отолдог олон янзын станогуудые бүтээдэг болонхой. Экономическа харилсан туһалалсалгын Соведэй хэмжээн соо Болгари иимэ станогуудые бүтээлгээр мэргэжэжэ байнхай.

ДАРХАНАЙ ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

УЛААН-БААТАР. Арадай Монголой барилгын индустриин материально-техническэ баазада үшөө нэгэ томо барилга нэмэбэ. Дарханда дулаа баридаг материалнууд болон зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ цех ашаглалгада оруулагдаа. Советскэ Союзай техническэ болон экономическа туһаламжаар баригдаһан шэнэ предприяти жэл бүри 50 мянга шахуу кубометр плиткэнүүдые, тэрэшэлэн байрын болон промышленна предприятинуудые барилгада шухала хэрэгтэй бүреэһэлгын материалнуудые гаргадаг байха юм.

(ТАСС).

НИИТЫН ЖУРАМ САХИГШАД

Гүрэн түрын ажал ябуулгын хүтэлбэрилгэдэ хүн зониие олоор хабаадуулха, совет демократиие улам хүгжөөхэ асуудалнуудта партимнай саг үргэлжын анхарал хандуулжа байдаг. Ниитын гурим сахиха талаар арадай һайн дуранай дружинанууд совет хүнүүдэй эдэбхи хэшээлэй улам хүгжэжэ байһанай гэршэ болонхой.

Партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Ниитын журам сахиха арадай һайн дуранай дружинануудай ажал ябуулгые саашадань нарижуулан һайжаруулха тухай» тогтоолой ёһоор, олониитын болон засагай зургаануудай ажал ябуулга хоорондоо бүри нягта холбоо харилсаатай болоо. «Үйлсэнүүд, талмайнуудта ниитын бусад газарнуудта гурим сахиха, хулиган аашанuудтай, архидалгатай болон олониитын аша туһада харша ябадалтай тэмсэлдэ арадай дружинануудай гол хүсэлэл оролдолгые шэглүүлхэ шухала» гээд тус тогтоол дотор заагдаһан байдаг.

Энэ үндэр уялгануудаа манай республикын арадай дружиннигууд хэр зэргэ дүүргэжэ байнаб, ажал ябуулгаяа саашадань эдэбхижүүлхын түлөө үшөө юун хэгдэхэб гэһэн асуудалнуудые һаяхан Улаан-Үдэдэ боложо үнгэрһэн арадай һайн дуранай дружиннигуудай республиканска слет зүбшэн хэлсэбэ.

Слет дээрэ республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, арадай һайн дуранай дружинануудай республиканска штабай начальник С. В. Ангапов элидхэл хээ. Следто хабаадагшад ажал ябуулгынгаа үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдые согсолжо, саашанхи зорилгонуудаа хараалаа.

Республикын городууд болон хүдөө нютагуудта 1759 дружина хүдэлнэ, тэдэнэй зэргэнүүдтэ 48 мянганһаа дээшэ гэшүүд тоологдоно. Үдэр бүхэндэ ниитын гурим сахиха албанда һайн дураараа 966 хүн гарадаг байха юм. Бүхы дружиннигуудай хахадынь комсомолшууд болон коммунистнууд. Һүүлэй жэлнүүдтэ дружиннигууд милициин хүдэлмэрилэгшэдтэй хоорондоо нягта холбоотойгоор хүдэлдэг болонхой. Энэ харилсаа холбооной үрэ дүнгыньшье эли: үнгэрэгшэ жэлдэ дружиннигууд урда жэлнүүдтэ орходоо эдэбхитэйгээр хүдэлөө, нилээд олон гэмтэ ябадал гаргагшадые элирүүлээ, ниитын гурим эбдэгшэд харюусалгаяа амсаһан байна. Улаан-Үдын Советскэ районой арадай дружинанууд һайн дүнгүүдые түйлаа гээд слёт дээрэ тэмдэглэгдээ.

— Хуули ёһо эбдэдэг, гэмтэ ябадал гаргадаг хүнүүдэй дунда нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулагдана, — гэжэ тус районой арадай дружинануудай штабай начальник, райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо В. К. Кукшинов үгэхэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. — Багшанарай дээдэ һургуулиин, «Электромашина» заводой, Зүүн Сибириин технологическа институдай дружинанууд энэ хүдэлмэреэ нилээд эдэбхижүүлээ, хүн зоной дунда лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, ажал хэдэггүй һалихай һамуу ябадалтай хүнүүдые элишэлхэ, тэдэндэ зүб харгыгаа олоходонь туһалха гэжэ оролдодог. Багшанарай институдай студентнэр наһаа гүйсөөгүй, журамаа алдаһан 24 хүбүүдые шефтээ абажа, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрхилһэн юм гээд үгэ хэлэгшэ мэдээсэбэ. Технологическа институдай студентнэр тусхай дружина бүридхэжэ, архи ууха ябадалтай тэмсэдэг, нилээд олон архиншадые эмшэлүүлгын газарта оруулаа.

Захааминай районой дружиннигууд эдэбхитэйгээр хүдэлдэг байна. Гансахан Закаменск хотодо 37 дружинада 572 гэшүүд хабаадана. Районой дружинанууд ажал ябуулгынгаа түсэб баталжа, бүхы асуудалнуудаа саг соонь шиидхэдэг, хоорондоо мүрысэдэг заншалтай. Хулиган аашаа гаргагшад архиншад, харгын дурим эбдэгшэд эндэхи дружиннигуудай арга шадалые һайн мэдэдэг болонхой гэжэ партиин райкомой секретарь, районой дружинануудай штабай начальник Р. Б. Никитков хөөрэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Железнодорожно, Баргажанай, Сэлэнгын районуудай дружинанууд нилээд һайнаар хүдэлөө гээд тэмдэглэлтэй. Баргажанай районой һуурин тосхонуудта дружиннигууд үсөөншье һаа, гурим сахилгада эдэбхитэйгээр хабаададаг бүлэгүүд Владимирска областиин дружиннигуудай дүршэл халан абанхай. Энээн тухай Баргажанай райгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальнигай орлогшо Г. Г. Гаськов хэлэбэ.

Хүн зоной ажаһуудаг газарта ниитын гурим сахиха зорилготойгоор республикымнай хото, хүдөө нютагуудта 153 тусхай пункт байгуулагданхай. Олониитын соведууд, нүхэдэй сүүдүүд тус пунктнуудта гурим эбдэһэн ушарнуудые зүбшэжэ, шиидхэбэринүүдые абадаг, ажалшадай дунда хуули ёһо тухай лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг.

— Улаан-Үдын авиазаводой хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг Загорск посёлогто гурим сахиха ниитын пунктын дэргэдэ 3100 гэшүүдтэй арадай дружина, 70 гэшүүдтэй комсомолшуудай оперативна отряд, 25 гэшүүдтэй ГАИ-гай ниитэ инспекци, наһа гүйсөөгүйшүүлые хүмүүжүүлхэ талаар совет хүдэлдэг. Тэдэнэй үнгэрэгшэ жэлдэ хэһэн һайн һайхан хэрэгүүдые тоолохо болоо һаа, нилээд олон байхал, — гээд, заводой комсомолшуудай оперативна отрядай начальник В. В. Борисов хөөрэжэ, слёдто хабаадагшадай анхарал татаа. Эндэхи дружиннигууд архи уудаг, шууяа татадаг бүлэнүүдтэ ошодог, ажалдаа гарадаггүй хүнүүдтэй хөөрэлдэдэг юм. Авиазаводой дружиннигуудай дунда Извеков, Куйдин, Конев, Давыдов, Еремеев, Губкин, Шмыгин, Байков гэгшэд шударгы ажалаараа шалгаранхай.

Мүн лэ иимэ эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулдаг пункт Улаан-Үдын Октябрьска районой 8-дахи микрорайондо бии, тэрэниие «Скотоимпорт» конторын начальнигай орлогшо В. С. Фирсов толгойлдог.

Гэхэтэй хамта зарим районуудай дружинанууд бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлөө гэхын аргагүй. Улаан-Үдын, Хяагтын, Загарайн районуудай дружинануудай ажал ябуулгаяа һуладхаһанһаань болоко, гурим эбдэхэ ушарнууд. гэмтэ ябадалнууд олошороо.

Арадай дружинанууд социалис зөөриие нюдэнэй сэсэгы мэтээр сахиха, элдэб эсын хулгайшадай гарта оруулхагүй гэжэ оролдохо уялгатай. Мүнөө 98 тусхай дружина социалис зөөри хамгаалха уялга даажа абанхай. Нёдондо энэ тусхай мэргэжэлүүлэгдэһэн дружинанууд 87 хулгайшаниие барижа, мүрдэлгэдэ дамжуулан үгэһэн юм. Түмэр зам дээрэ, худалдаа наймаанай газарнуудта, эдеэ хоолой предприятинуудта, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадуудта, нефтебазануудта, колхоз, совхозуудай амбаарнуудта байһан гүрэнэй, арадай баялигые нэгэшье гээлтэ хоролтодо оруулхагүйн түлөө дружиннигууд оролдохо ёһотой. Үнгэрэгшэ жэлдэ Хориин районой «Верхне-Талецкий» совхозой, «Бурмясопром» нэгэдэлэй, трамвайн управлениин, кооперативна техникумэй тусхай дружинанууд эдэбхитэйгээр хүдэлһэн, элдэб хулгайшадай һэлэлгэнүүдые элишэлээ.

Хүдөөгэй дружиннигууд ниитын гурим сахиха, гүрэнэй, арадай баялиг аршалан хамгаалха хэрэгтэ нилээд ехэ хубитаяа оруулха аргатай гээд Хяагтын районой автотранспортна предприятиин жолоошон, дружинник А. К. Есипенко мэдүүлбэ. Хулгайшадые барижа элишэлхэ хэрэгтэ эрэлхэг зориг гаргаһан дружиннигууд Александр Парубенко, Александр Медведев, Нима Эрдынеев, Бальдиров болон бусад нүхэд тухайгаа үгэ хэлэгшэ хөөрөө.

Загарайн районой Шэнэ-Бэрээнэй сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ М. К. Кузьмин, республикын дотоодын хэрэгүүдэй министр Н. В. Бутуханов гэгшэд следто хабаадалсажа, үгэ хэлээ.

Следто хабаадагшад республикын бүхы дружиннигуудта Хандалга баталан абажа, арад зоной ажалай болон ажаһуудалай амгалан тэнюун эрхэ байдал хангахын тула хүсэ шадалаа элсүүлхыень уряалба.

Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүд согсологдожо, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг Улаан-Үдын Советскэ районой амгалан байдал, ниитэ гурим һайн дураараа сахигшадта мүнгэн шантайгаар барюулагдаа. Хоёрдохи һуури эзэлһэн Захааминай районой дружиннигуудта республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын вымпел, мүнгэн шан олгогдоо. Гурбадахи һуурида гараһан Сэлэнгын районой дружиннигууд мүнгэн шанда хүртөө.

Арадай һайн дуранай дружинануудай ажал ябуулгые эдэбхитэйгээр эмхидхэгшэдтэ, мүн онсо шалгараһан дружиннигуудта республикын Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаба.

Манай корр.

ЗАЛУУ ЭРДЭМТЭДЭЙ КОНФЕРЕНЦИ

Хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхын тула ямар аргануудые хэрэглэбэл дээрэб? Ниитын малые элдэб үбшэнһөө яажа һэргылхэб, илангаяа зүб эмнэлгыень яажа олохоб? Байгал шадархи урасхал элһэн арадай ажахыда ямар нүлөө үзүүлдэг бэ?

Иимэ ба бусад олон асуудалнуудаар Буряадай хүдөө ажахын институдта залуу эрдэмтэдэй конференци үнгэргэгдөө. Залуу эрдэм шэнжэлэгшэд ажабайдалһаа бодото баримтануудта үндэһэлэн, элдэб темээр һонирхолтой, зүйтэй бодолнуудтай, тобшололнуудаар баян хүдэлмэринүүдые бэшэһэн байна. Конференциин нээлгэ дээрэ институдай научна хүдэлмэриин талаар проректор, доцент Сергей Николаевич Балдаев иигэжэ хэлээ:

— Залуу кадрнуудые эрдэм шэнжэлгэдэ хабаадуулха, ульһа залинень бадарааха гээшэ тон шухала. Мүнөө үедэ ганса—нэгээрээ бэшэ, харин бүхы коллективээр эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэридэ хабаадалсанабди. Арадай ажахы хурдан түргэн хүгжэнэ. Тиимэһээ урдахи зорилгонуудаа саг болзортонь, бүтээсэтэйгээр шиидхэхын түлөө оролдохо ёһотойбди. Энээнэй тулада залуу хүсэн хэрэгтэй. Научна нэгэдэлнүүд энэ талаар ехэ үүргэ дүүргэдэг. Элдэб үеын эрдэмтэд хоорондоо харилсан, бэе бэедээ мэргэжэл шадабаряа дамжуулна бшуу. Манай институдта анатомуудай, гистологуудай һургуули байгуулагданхай гэжэ мэдэжэ. Залуу эрдэмтэд республикынгаа эрхэ байдалые, сагай уларилые хараадаа абан, арадай ажахыда хэрэгтэй асуудалнуудые шиидхэнэ, эдэмнай тусхай «Сибирь» гэһэн программада сэхэ хабаатай.

Элеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ залуу эрдэмтэд өөһэдынгөө хубитые оруулна гэжэ тэмдэглэлтэй. «Хартаабха тариха, харууһалха аргануудай хүрьһэнэй шииг нойтоор элбэг байлгада, ургаса дээшэлүүлгэдэ нүлөөлдэг тухай» гэһэн А. Г. Кушнаревай элидхэл илангаяа һайшаагдаа. Тиихэдэ Л. Б. Нехуровай, В. Г. Черныхай гэгшэдэй хүдэлмэринүүд үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна.

Зүүн Сибириин технологическа институдай залуу эрдэмтэдэй шэнжэлгэнүүд үйлэдбэритэй нягта холбоотой гэжэ сэгнэгдээ юм. Элеэ хоолой продуктнуудые технологическа аргаар бүйлүүлэн болбосоруулха тухай хүдэлмэринүүд илангаяа зүйтэй дээрэ тоологдожо, авторнуудай үнэмшэлгэнүүд эрдэмтэдтэ барюулагдаһан байна. Эдэнэй дүрадхал, һанамжанууд үндэрөөр сэгнэгдээд, мүнөө үедэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнэ. Тиин экономическа ашаг үрэнь элирүүлэгдэн, тоолон тодорхойлогдожо байнхай. Мяханай технологиин кафедрын багшанар илангаяа эдэбхи үүсхэлтэйгээр конференцидэ хабаадалсаа. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэд олоной һонирхол үүсхэмээр элидхэлнүүдые хээ. Жэшээлхэдэ, түгэсхэлэй зублеэн дээрэ Э. Ц. Дамбиевай, Г. Д. Тармахановай хүдэлмэринүүд онсо тэмдэглэгдэһэн байна.

Конференцидэ дүн хамта 120 элидхэл уншагдаа. Буряадай республикаһаа гадна Амарай, Омско, Новосибирскэ областьнуудай залуу эрдэмтэд элидхэлнүүдээ олоной һонорто дурадхаа. Конференциие эмхидхэн үнгэргэлгэдэ Буряадай хүдөө ажахын институдай залуу эрдэмтэдэй совет гол үүргэ дүүргээ юм. Соведэй түрүүлэгшэ, ветеринарна эрдэмэй кандидат В. Ц. Цыдыпов энэ талаар үүсхэл оролдолго гаргаа.

Тусхай жюриин шиидхэбэреэр эрхим элидхэлнүүдые хэгшэдтэ Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа. Тодорхойлон заримыень нэрлэбэл, хүдөө ажахын институдай А. Г. Кушнарев, Л. Б. Нехуров, С. Ф. Калашников, В. Г. Черных, Зүүн Сибириин технологическа институдай З. Ц. Айдаева, И. В. Брянская, М. Б. Данилов, Л. Д. Дударь, С. Д. Жамсаранова, Г. Г. Алхунсаев, А. Н. Артюшин, СССР-эй АН-ай Сибириин отделениин Буряадай филиалһаа Э. Ц. Дамбиев, Г. В. Балдаруева, К. С. Лоншакова, Е. Л. Толмачева, Омскын гүрэнэй ветеринарна институдай А. П. Филатов, С. Ф. Мелешков ба бусадшье болоно.

Үнинэй эрдэмтэд, профессорнууд И. А. Ишигенов, Н. Л. Найманов, Г. Ш. Жанчипов, К. А. Васильев, доцентнүүд С. Н. Балдаев, Ю. А. Тарнуев, К. А. Сойбонов, Д. Ж. Цырендоржиев, Г. В. Шичкова гэгшэд залуу эрдэмтэдтэ зохёохы ёһоной заабари зүбшэл үгэһэн, саашанхи ажал ябуулгадань амжалтануудые хүсэһэн байна.

Н. ГОНЧИКОВА,
«За сельскохозяйственные кадры» газетын редактор.

ХҮРШЭНЭРЭЙ ХАРИЛСААН

Түймэр саралга — бүгэдэ арадай хэрэг. Хэрбээ тэрэ хүршэ оронуудай хилэ шадар нособол, уласхоорондын хэрэг болоно бшуу. Монголой Арадай Республикатай манай Буряадай АССР нилээд ехэ зайда хилэ нэгэнтэй гээшэ. Тиимэһээ түймэр сараха талаар хүсэеэ нэгэдүүлдэг, түймэр һэргылхын тула уридшалан хамтын хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэдэг гээшэбди.

Монгол оронoй Сэлэнгын аймагай гал түймэр һэргылдэг албанай дарга подполковник Батмунх түрүүтэй хэдэн парашютист-инструкторнууд эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ ерэжэ, дүй дүршэлөө халан абалсаба. Тодорхойлбол, нүхэдтөө бидэ шэнэ түхеэрэлгэнүүдээ, парашюдуудаа харуулхаһаа гадна, хайшан гээд хэрэглэгдэдэгыень бодото байдал дээрэ заажа үгөөбди. «ПТЛ—72» түхэлэй шэнэ парашют тэдэндэмнай ехэтэ һайшаагдаа. Тэрэнэй шүхэрынь аяар 70 дүрбэлжэн метр һэн тула (хуушануудынай 56 дүрбэлжэн метр) дээрэһээ аалиханаар, зөөлэнөөр буудаг юм. Тиихэдэ монгол нүхэд албанайгаа хэрэгтэ гэнэ усал һэргылхэ талаар зохёогдоһон булангаймнай түхеэрэлгые зохидшоогоо.

Хүршэ аха дүү Монгол оронойнгоо нүхэдтэй иимэ харилсаа холбоотойгоор хүдэлхэдэмнай, хэнэймнайшье газар дээрэ гаража болохо гал түймэрэй аюул уридшалан һэргылэгдэхэ байна.

А. НЕТРОНИН,
ой модые хамгаалгаар Забайкалиин авиабазын начальник.

ФИЗКУЛЬТУРА ХҮГЖӨӨЛГЭДЭ — САГ ҮРГЭЛЖЫН АНХАРАЛ

Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, Яруунын райондо мүнөө хорин мянган гаран хүн тоологдоно. Эдэнэрэймнай арбаад мянганиинь эдиршүүл болон залуушуул болоно. Тиихэдэ һурагшадай тоо табан мянганһаа үлүүтэй боложо эхилээ. Зүгөөр эды олон ажалшадай дунда спортын хүдэлмэри али зэргэ эмхидхэгдэжэ, урдаа табиһан зорилгонуудаа эдэнэр хэр зэргэ дүүргэнэ гээшэб гэһэн асуудал гарадаг болоһоор үнихэнэй. Даб дээрэ хэлэхэдэ, ажалшадай дунда ябуулагдаха ёһотой эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые ударидадаг районоймнай спортын хүтэлбэрилэгшэд бүхэ нойрто абтаһаар үнинэй гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй ха.

Мүнөө район дотор спортын алишье зүйлөөр һайн бэлэдхэлтэй команда олохоһоо байтагай, спортсмениие ешье олохонь бэрхэтэй болоо. Район дотор тоологдодог нютагай һургуулинуудһаа ондоо тээ спортын залтай колхоз, совхоз, эмхи зургааниие олохогүйт. Тиимэһээ хүдөөгэй залуушуул сүлөөтэй сагтаа спортын зүйлнүүдээр бэеэ һорижо, мүрысөөндэ хабаадажа байха аргагүйдэнэ. Эндэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй һургуулинуудтайгаа үгээ ойлголсожо, тэдэнэй спортын залнуудые заһабарилхаһаа эхилээд, бүхы хэмжээ ябуулгануудаа сугтаа хэдэг болоо һаань, хүдөөгэй залуушуулда нилээд туһатай, урагшатайшье хэмжээ ябуулга хэгдэхэ, спортсменүүдшье олошорхо байгаа. Жэшээнь, һургуулида һуража ябахадаа, спортын зарим зүйлнүүдээр һайн үрэ дүн түйладаг байһан залуушуул үйлэдбэри дээрэ хүдэлдэг болоһонһоо хойшо элдэб шалтагаанаар спортоёо орхижорхино. Тиихэдэ районой ажахынуудай ажалшадай дунда физкультура, спорт дэлгэрүүлхэ, эмхидхэхээр табигдаһан нэгэшье инструктор байхагүй. Хэлэн жэлэй саада тээ республикын Хүдөө ажахын министерствын, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой хамтын суглаан дээрэ колхозууд болон совхозуудта спортын талаар инструкторнуудые табиха гэһэн шиидхэбэри абтаа һэн. Зүгөөр мүнөөдэр хүрэтэр тиимэ мэргэжэлтэ үгы.

Зарим ажахынуудай, эмхи зургаануудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд спортын хүдэлмэридэ анхаралаа багаар хандуулна. Зүгөөр спортдо ёһотой анхарал хандуулдаг, ёһотой гэгшын туһаламжа, тэдхэмжэ үзүүлжэ байдаг хүтэлбэрилэгшэд бии юм даа. Жэшээлхэдэ, «Победа» колхозой правлени, партком (түрүүлэгшэнь Г. Д. Дымчиков) барилдаашадтаа тусхай байра бэлдэжэ, зал соонь хибэс абажа үгэһэн байха. «Дружба» колхозой правлени һургуулитайгаа суг физкультура, спортдо олоороо хабаадаха асуудалда ехэ анхарал хандуулна. 1982 ондо колхозой правлениин, парткомой, профсоюзай зүгһөө 1600 түхэриг спортын хэмжээ ябуулгада һомологдоо һэн. Мүн «Коммунизм» колхозой правлени, партком (түрүүлэгшэнь Ц-Д. Д. Доржиев) нютагайнгаа залуушуулай дунда спортын хүдэлмэри һэргээхэ, тэрээндэ хүн зониие олоор хабаадуулха хэрэгтэ эдэбхи ехэтэйгээр, хандадагынь һайшаалтай байдаг.

Хэнэйшье мэдэһээр спортын хүдэлмэриин һайнаар табигдаһан лэ газарта шухала энэ хэмжээ ябуулгада нютагай ажалшад ехэ, багагүй олоороо ябажа, спортын һорёо, мүрысөөнүүдтэ таһалгаряагүй хабаадалсахадаа, тэдэнэй зарим зүйлнүүдээрнь амжалта түйладаг ха юм. Тиихэдэ залуушуулай дунда хулигантаха, архи ууха ушар үсөөрдэг, хуулиин гуримда харша ябадал гаргаха ушарнууд хомор болодог гэжэ бидэнэр һайн мэдэнэ, ойлгоно гээшэбди.

Хүдөө нютагуудта комсомолой эхин организацинууд, интеллигенциин түлөөлэгшэд яһала олон болоо. Эдэнэр лэ һуурин тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ хабаадалсахынгаа хажуугаар спортын хүдэлмэри һэргээжэ, манай нютагай гэжэ нэрлүүлмээр шадамар бэрхэ спортсмен, командатай болохын хойноһоо оролдохо сагынь хүрэжэ ерээ бэшэ гү?

Дээдэ һургуули, техникумдэ һуража ябаха үедөө спортын олон тоото секцидэ ябажа, яһала дүршэлтэй болоһон спортсменүүд республикын район бүхэндэ хүдэлхөөр эльгээгдэнэ. Зүгөөр эдэнэрнай хүдөө нютаг ерэһээр лэ юундэшьеб спортивна мүрысөөнүүдые хаяжархидаг байха юм. Эдэнэрэй дүй дүршэлые нютагай залуушуулда дамжуулаа һаа, хэды хэрэгтэй, туһатай байха һэм бэ?

Манай район дотор спортын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг эдэбхитэд олон. Тэдэнэй дундаһаа районой хэлхээ холбооной отделениин начальнигай орлогшо байһан Г. Г. Доржиев, аптекые даагшаар хүдэлһэн В. Нанзутов, физкультурын багша байһан, мүнөө һургуулиин директор В. В. Щепелин, зоотехник В. М. Жамаганов, врач Ц. Д. Гуруев, Гүндын һургуулида физкультурын багшаар хүдэлһэн В. С. Дашинимаев, Л. Г. Рыбаков болон бусадые нэрлэлтэй. Тиихэдэ В. А. Байбородин, М. И. Белобородов гэгшэд районой спортын ажабайдалда олон жэлэй туршада эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсаһан байна. Район дотор хүдэлдэг тренернүүд Г. Б. Хазагаев, Б. Ц. Данзаров, Ц. Г. Цыбиков, Г. Г. Эрдынеев, А. Ш. Санданов, Н. Г. Матвеев гэгшэд эрхим мэргэжэлтэд, һайн үрэ дүн түйладаг гэжэ суурхана. Эдэнэртэ тэдхэмжэ, туһаламжа хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

Д-Н. ХАЛХАРОВ,
Нарһатын дунда һургуулиин багша.

БОЛОҺОН УШАР

50 МИНУТЫН ТУРШАДА

Улаан-Үдэ хотын Силикатный посёлогто ашаанай «ГАЗ-66» түхэлэй автомашинада мэдэгдээгүй нэгэ хүн хулгайгаар һуугаад тэрьедэбэ гэһэн мэдээсэл республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын дежурнада һүүлэй үдэрнүүдэй нэгэндэ дуулгагдаа һэн. Үдэшын харанхы болоод байгаа. Сошордомо ямаршье дохёонуудта бэлэн байдаг милициин хүдэлмэрилэгшэдые энэ мэдээсэл гайхуулаагүй. Тиимэһээ харгы замууд дээрэ байһан постнуудта радиогоор, телефоноор дары түргэн энэ мэдээсэл дамжуулагдажа, «Перехват» гэһэн операци эхилбэ.

МВД-гэй дежурнын даабаряар машинаар харгыда ябаһан милициин ахалагша сержант Ф. М. Воронковто энэ операци тухай мүн лэ дуулгагдаа һэн. Онсо мэдээсэлые абаһан тэрэ харгыда ябаһан автомашинануудые анхаралтайгаар хаража эхилбэ. Уданшьегүй Аршаан гэжэ посёлогто хэмгүй түргөөр ябаһан автомашинные обёорбо. Анхаралтайгаар обёорон гэһэнэйнь бэдэрэлгэдэ ороһон автомашина мүн гэжэ тодорбо.

Милициин машиные харажархихадаа, хулгайшан харгын тэг дунда орожо ерээд, улам түргөөр гүйлгэжэ мэдэбэ. Теэд баян дүршэлтэй Воронков тэрэниие холо табяагүй. Милициин «УАЗ»-да хүсэгдэхэдөө хулгайшан автомашинаяа харгы дээрэ хаяжархёод, ябагаар тэрьедэбэ. Һогтуу хулгайшаниие барижа абахын тулада милиционер Воронковто хэдэхэн минута хэрэгтэй болоо.

Машина хулгайлһаарнь часшье үнгэрөөгүй байхада, 22 час 15 минутада «Перехват» операци дүүрэв.

Ф. Воронковой милициин албанай намтарта энэ түрүүшынь ушар бэшэ юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ Улаан-Үдэ хотын Октябрьска райондо хэдэн хулгай хэһэн хоёр гэмтэдые тэрэ бариа һэн.

Ю. МЕЩЕРЯКОВ.

ДЭЭДЭ-ОНГОСТОЙ.

Үбэлэй нарата үдэрнүүдэй нэгэндэ.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ТОБШОХОНООР

× Хүнгэн атлетикээр Россин соведэй «Трудовые резервы» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө Тула хотодо болоһон мүрысөөн дүүрэбэ. Эдиршүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөндэ технологическа институдай студентка Ольга Козлова хабаадалсаһан байгаа. СССР-эй спортын мастерта кандидат Козлова 60, 200 метрэй зайнуудта урилдахадаа, хоёр удаа түрүү һуури эзэлжэ шадаа.

× Россин Федерациин суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаһан Ольга Козлова удаадахи ээлжээндэ Донецк хотодо үнгэргэгдэһэн урилдаанда хабаадаһан байна. Тиихэдээ 60, 200 метрэй зайнуудта урилдахадаа баһал түрүүшын хоёр һуури эзэлһэн байба. Тэрэ зайнуудаа 7,4,—26,3 секунда соо гаталжа урдиһэн байгаа.

Мүнөө Ольга Козлова Донецк хотодо һуралсал-һорилго гаража эхилбэ. Һаяар эндэ хүнгэн атлетикээр эдиршүүлэй дунда ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн болохо юм.

× Кисловодск хотодо Россин Соведэй «Трудовые резервы» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө һонирхолтой мүрысөөн үнгэргэгдөө. Холын зайда урилдалгаар болоһон энэ мүрысөөндэ РСФСР-эй область, хизаарнуудай, автономито республикануудай хоёр зууһаа дээшэ спортсмен хабаадаба. Манай республикын «Трудовые резервы» бүлгэмэй команда табадахи һуури эзэлээ. Мүрысөөндэ хабаадаһан Улаан-Үдын зургаадахи интернат-һургуулиин һурагшад Татьяна Гуринова гурбан километрэй зайда хоёрдохи, Владимир Шевяков табан километрэй зайда табадахи һуури эзэлээ.

× Үбэлэй хүнгэн атлетикын олон зүйлэй мүрысөөгөөр Пермь хотодо РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданда манай республикын түлөөлэгшэд һайн амжалта харуулба. «Трудовые резервы» бүлгэмэй гэшүүн, СССР-эй спортын мастерта кандидат Виктор Вихров спортын табан зүйлөөр мүрысэхэдөө дүн хамта 5024 очко абажа, табадахи һуури эзэлээ. Тэрэ бэрхэшээлнүүдые дабалгатайгаар 60 метрэй зайда урилдахадаа, тэрэнээ 8,3 секунда соо гаталба.

Б. МИРОМАНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Минута бүхэниие гамнаха» —түрүү бэшэг. Мал ажал —онсо шухала һалбари. «Үбэлдөө үндэр шэгнүүр түйлана»—В. Бадмаевай статья. Республикын Хүндэлэлэй самбар. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал: малай үбэлжэлгые хиналта. «Нөөсэ арга боломжонуудаа бултыень хэрэглэхэ»—С. Жаргаловай статья. Журам, алмалта, арьбалалта. «Ажалайнгаа үдэр гээдэггүй һаа...»—С. Богуславскиин статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Театр. «Нээлтэ болоо гү?» —Т. Волынцевагай статья. Хилын саана. Амаралтын үдэр болоһон үйлэ хэрэгүүд тухай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Патриот»: «Найдалга»— Л. Шадринай статья. «Хорин таба мянгатан»—А. Петрунинай статья. «Музейдэ гүйлтатайгаар хандана»—Ж. Актиновай корреспонденци. «Түрэл бригададаа бусахаб»—В. Тимошенкын статья. Сонсохолнуул, мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Потоп» — телевизионно зүжэг. 12.20 — Шэнэ һонин. (12.25 час хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Ороной телевизионно студинуудай баримтата фильмүүд. 16.25 — Хальмагай АССР-эй Гүрэнэй дуу, хатарай «Тюльпан» ансамблиин концерт. 17.05 — А. Яшин. «Зохёолнуудай хуудаһануудаар».

Улаан-Үдэ. 17.55 — «Элшэ хүсэнэй һонин»

Москва. 18.10 — «Долоон хоногой спорт».

Улаан-Үдэ. 18.40 — «Байгал» (буряадаар).

Москва. 19.15 — «Залуушуулай адресууд». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типо... ственного комитета Бур... делам издат... Н-03360. Заказ № 38.